

Högskolan i Halmstad
Sektionen för Ekonomi & Teknik
Ekonomprogram, Valfritt ekonomiskt program

Revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag Revisionsbyråernas syn på verksamheten efter avskaffandet

Kandidatuppsats i Externredovisning 15 hp
Slutseminarium: 30 maj 2012

Författare:

Anna Johansson, 880520

Jessica Nilsson, 890918

Examinator: Titti Eliasson

Handledare: Marita Blomkvist

Förord

Vi vill i samband med denna uppsats slutförande tacka alla er som har gjort denna studie möjlig. Vi tackar de revisorer som varit studiens respondenter och ni som har hjälpt oss med goda råd och bidragit med tankar kring vår studie.

Ett stort tack till vår handledare Marita Blomqvist som har guidat oss genom uppsatsprocessen och på denna resa kommit med betydelsefulla råd och synpunkter.

Halmstad maj 2012

Anna Johansson

Jessica Nilsson

Sammanfattning

Svensk titel: Revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag – Revisionsbyråernas syn på verksamheten efter avskaffandet.

Engelsk titel: The abolishment of mandatory audit for small companies – The audit firm's view of the business after the abolishment.

Författare: Anna Johansson och Jessica Nilsson

Färdigställd (år): 2012

Handledare: Marita Blomkvist

Bakgrund: Frivillig revision blev efter den 1 november 2010 ett faktum som kom att gälla för de mindre aktiebolagen i Sverige. Regeringens speciellt tillsatta Utredning från 2008 har förutspått vad som kan tänkas hända i de berörda revisionsbyråerna efter ett sådant avskaffande. Vad denna studie är menad att undersöka är om revisionsbyråerna har fått göra några konkreta åtgärder efter avskaffandet och hur deras verksamheter ser ut idag.

Syfte: Syftet med studien är att beskriva, analysera och skapa en djupare förståelse över hur det ser ut och vad som har hänt i revisionsbyråernas verksamhet ur ett kortsiktigt perspektiv efter revisionspliktens avskaffande 2010. Vi vill även se om byråerna har vidtagit några konkreta åtgärder efter avskaffandet.

Metod: Studien grundar sig i en kvalitativ metod där det har undersökts fyra revisionsbyråer, två mindre och två större. Respondenterna som valts att intervjuas för dessa byråer har innehaft titlarna auktoriserad alternativt godkänd revisor. Intervjuerna har till en början skett på företagens kontor, vid uppföljande frågor har det vidare förts telefonintervjuer.

Resultat: Studien hänför sig till revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag som verkställdes relativt nyligen. Det gör att tidsutrymmet från lagens verkställande till studiens slutpunkt inte är att betraktas som någon längre period. Alla relevanta faktorer behöver därmed ännu inte ha utvisat några märkbara resultat. Vad vi kan se efter denna studie är att avskaffandet inte har haft några stora konsekvenser för revisionsbyråerna. Det har däremot förekommit tendenser till en bredare form av marknadsföring, samt verkar det som en ny värld för redovisning håller på att öppna sig. Detta i och med att vissa företag väljer att introducera redovisningssystem via Internetbaserade plattformar.

Abstract

Swedish title: Revisionsplikens avskaffande för mindre aktiebolag – Revisionsbyråernas syn på verksamheten efter avskaffandet.

English title: The abolishment of mandatory audit for small companies – The audit firm's view of the business after the abolishment.

Authors: Anna Johansson and Jessica Nilsson

Published (year): 2012

Tutor: Marita Blomkvist

Background: Voluntary audit was, after 1 November 2010, a fact that came to apply to the smaller companies in Sweden. The Government's specially added Investigation from 2008 predicted what might happen in the relevant audit firms after such an abolishment. What this study is meant to investigate is whether audit firms have had to make any specific arrangements after the abolishment and how their business looks today.

Aim: The aim of the study is to describe, analyze and create a deeper understanding of how it looks and what has in the short term happened in the audit office's activities after the mandatory audit abolition in 2010. We also want to see if the agencies have taken any specific measures since the repeal.

Methodology: The study is based on a qualitative method and has studied four audit firms, two smaller and two larger. The respondents selected for interviews from these agencies have held the titles authorized or approved auditor. The interviews were initially made at the offices of the firms, for further follow-up questions telephone interviews have been used.

Results: The study aims at the abolition of mandatory audit for smaller companies that rather recently came in power. Therefore, the time between the finishing of this study and the abolition cannot be considered long. This leads to the assumption that not all changes may yet been made. The outcome of this study, however, shows that no greater consequences can be seen for the audit firms. In addition a larger focus on marketing had emerged and also a new world of auditing seems to open up. This since some companies chooses to introduce Internet-based ways to audit.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	1
1.1 Problembakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Problemformulering	3
1.4 Syfte	3
1.5 Definition	3
1.6 Uppsatsens disposition	4
2. METOD.....	5
2.1 Ansats.....	5
2.2 Angreppssätt.....	5
2.2.1 Intern- och extern giltighet.....	6
2.3 Insamling av sekundärdata	6
2.3.1 Kritik av sekundärdata	7
3. REFERENSRAM	8
3.1 Verksamhet i fokus.....	8
3.1.1 Sammanfattning över studiens områden	8
3.2 Allmänt om revision och revisorer.....	9
3.2.1 Revision.....	9
3.2.2 Revisorer	9
3.2.3 Revisorn som mellanhand	10
3.3 Revisionsbyråers personal.....	10
3.3.1 Tjänster och rekrytering	10
3.3.2 Vidareutbildning.....	11
3.4 Marknad och konkurrens.....	12
3.4.1 Konkurrenssituation	12
3.4.2 Marknadsföring	13
3.5 Organisation - revisionsbyråers struktur	14
3.5.1 Struktur.....	14
4. EMPIRISK METOD	17
4.1 Undersökningsmetod.....	17
4.1.1 Intervjuteknik	17
4.2 Urval av företag och respondenter	18
4.3 Insamling av primärdata.....	18
4.3.1 Kritik av primärdata	19
4.4 Förklaring av analysmodell.....	19

5. EMPIRI.....	20
5.1 Revisionsbyrå A	20
5.1.1 Revisionsbyrå och respondent.....	20
5.1.2 Revisionsbyråers personal.....	20
5.1.3 Marknad och konkurrens.....	21
5.1.4 Organisation – revisionsbyråers struktur.....	21
5.1.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid	22
5.2 Revisionsbyrå B	22
5.2.1 Revisionsbyrå och respondent.....	22
5.2.2 Revisionsbyråers personal.....	22
5.2.3 Marknad och konkurrens.....	23
5.2.4 Organisation – revisionsbyråers struktur.....	24
5.2.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid	25
5.3 Revisionsbyrå C	25
5.3.1 Revisionsbyrå och respondent.....	25
5.3.2 Revisionsbyråers personal.....	25
5.3.3 Marknad och konkurrens.....	26
5.3.4 Organisation – revisionsbyråers struktur.....	27
5.3.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid	28
5.4 Revisionsbyrå D	28
5.4.1 Revisionsbyrå och respondent.....	28
5.4.2 Revisionsbyråers personal.....	28
5.4.3 Marknad och konkurrens.....	29
5.4.4 Organisation – revisionsbyråers struktur.....	30
5.4.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid	31
6. ANALYS	32
6.1 Analysmodell	32
6.2 Revisionsbyråers personal.....	32
6.2.1 Tjänster och rekrytering	32
6.2.2 Vidareutbildning.....	33
6.3 Marknad och konkurrens.....	33
6.3.1 Konkurrenssituation	34
6.3.2 Marknadsföring	35
6.4 Organisation	35
6.4.1 Struktur.....	35
6.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid	36
7. SLUTSATS.....	38

REFERENSER.....	42
-----------------	----

Bilagor

BILAGA I - Intervjuguide.....	45
BILAGA II - Kompletterande frågor - Revisionsbyrå A, B och C.....	47
BILAGA III - Kompletterande frågor - Revisionsbyrå D.....	48

Figurförteckning

Figur 1. Egenkonstruerad modell över de områden denna studie berör.	2
Figur 2. Egenkonstruerad modell som visar de kategorier studien delas in i.	8
Figur 3. Egenkonstruerad modell över kategorier i studiens analys.....	32

1. INLEDNING

I studiens första kapitel redovisas inledningen. Denna består av bakgrund som studien grundar sig på, diskussion kring det valda ämnesområdet, studiens problemformulering, syfte och definition.

1.1 Problembakgrund

Angående revisorns nya betydelse framgick följande citat i facktidningen Civilekonomen den 9 november 2011, sagt av revisions- och konsultbyrå Grant Thornton's VD Peter Bodin "Det är betydligt större utmaningar i rollen nu än tidigare. En del uppfattar det som en press, andra som stimulerande. Jag anser att revisorn har fått en starkare roll sedan Enron och även avskaffandet av revisionsplikten har höjt revisorns status i den meningen att tjänsterna nu är efterfrågestyrda" (Civilekonomen, 2011-11-09, s. 17). I och med revisionspliktens avskaffande för små aktiebolag som började gälla från den 1 november 2010, ställdes revisionsbyråerna i Sverige inför en omställning. Alla aktiebolag, där det tidigare rådde krav på att anlita en kvalificerad revisor, behöver idag inte längre använda sig av revisorernas tjänster då det råder frivillig revisionsplikt för de mindre bolagen (Justitiedepartementet, 2010).

Över tiden har det rått konflikter gällande huruvida olika parter förespråkar att företagen har skyldighet att anlita sig av revisorer för granskning av dess räkenskaper och förvaltning. Regeringen kom genom ett beslut år 2006 fram till att det skulle tillämpas en särskild utredning för revisionen och dess påverkan på de mindre företagen. Denna kom att kallas Utredningen om revisorer och revision, eller förenklat Utredningen (SOU, 2008). Genom att låta de mindre bolagen slippa revisionskostnader kan det anses lättare och mer attraktivt att starta upp nya företag. Enligt Europeiska rådet kan detta göra företagen mer konkurrenskraftiga då fler företag får minskade administrativa kostnader och nya företag får chansen att starta upp (SOU, 2008). Noterade bolag, som därmed finns på börsen, har skyldighet att utse revisor. Ett privat aktiebolag som uppfyller högst ett av följande gränsvärden på 3 anställda, 1,5 miljoner kronor i balansomslutning och en nettoomsättning på 3 miljoner kronor under de två senaste räkenskapsåren, klassas i Sverige som ett mindre företag och faller därmed inom den nya ramen för frivillig revisionsplikt (Justitiedepartementet, 2010). SOU (2008) menar att det efter lagstiftningen om frivillig revision gällande aktiebolag som understiger vissa gränsvärden, kan uppstå ett ökat konkurrenstryck bland byråer som tillgodoser bolagen med tjänster inom revision och redovisning. En ökad konkurrens mellan byråerna kan medföra att de förlorar kunder inom revisionsområdet och att de istället behöver finna nya vägar för att tillgodose sina kunder och fortsätta generera intäkter (SOU, 2008).

Vid jämförelse av de tre gränsvärdena ovan, som numera gäller för de svenska företagen, med de gränsvärden som EU framhåller där mindre företag får möjlighet att undgå revision kan man finna stora skillnader i vad som kan klassas rent siffermässigt som mindre respektive större företag. EU:s gränsvärden för vad som klassas som mindre företag lyder för nuvarande, samt vid uppfyllande av högst ett av värdena; 50 anställda, 4,4 miljoner euro i balansomslutning och 8,8 miljoner i nettoomsättning (SOU, 2008). Skall man jämföra dessa gränsvärden i euro med den svenska kronan skulle det i dagsläget, 2012, innebära att gränsen för att klassas som ett mindre företag skulle gå vid att uppfylla maximalt ett av kriterierna 50 anställda, 41 miljoner kronor i balansomslutning eller 82 miljoner kronor i nettoomsättning.

Detta med hänsyn till i miljonbelopp avrundade värden (Forex, 2012-03-16, säljkurs €: 9,2643).

Den nya lagen fick sitt verkställande i Sverige 2010 och betyder att cirka 250 000 aktiebolag inte har som krav på sig att anlita en revisor till sitt företag (Justitiedepartementet, 2010). Det var som ett förslag till att förbättra Europas ekonomi som Europeiska Unionens Kommission under år 2007 ville få de europeiska företagens kostnader för administration att reduceras med 25 procent fram till år 2012. Förslaget kom då Kommissionen hänvisar till att kostnaderna för små och medelstora företag var stora att bära, särskilt inom redovisning och revision (SOU, 2008). Det medför att det i dagens läge kan förefalla intressant att se om förslaget har berört revisionsbyråerna som tillhandahåller revisionstjänster, och om det har lett till att byråerna har fått vidta några konkreta åtgärder sedan lagstiftningen.

Revisionspliktens avskaffande behöver således inte innebära nackdelar för revisionsbyråerna. Carrington (2010) menar att revisionens värde sätts i ett nytt perspektiv då denna blir frivillig för de mindre företagen. Detta då man kan se det som en förmån för det berörda företaget och dess intressenter när det uppdragas att företaget har valt att låta sig granskas av en revisor; det ger en hög grad av tillförlitlighet. Lennox och Pittman (2011) menar att de företag som väljer att ha frivillig revision ger en positiv signal till allmänheten i och med detta val. Det kan i sin tur även gynna de företag som utför revision eftersom det kan medföra ett gott värde till revisionstjänsten de erbjuder (Carrington, 2010).

1.2 Problemdiskussion

Figur 1. Egenkonstruerad modell över de områden denna studie berör.

Ovanstående figur visar vad studien kretsar kring samt tillhörande reflektioner över revisionsbranschens framtid. Revisorer och revision har på många plan genomgått stora förändringar över tid. Aktiebolag och andra företag har under olika perioder haft varierande krav på sig vad gäller granskning av deras verksamhet. Förändringen från att alla aktiebolag i Sverige innan 2010 hade revisionsplikt och därmed krav på att anlita minst en kvalificerad revisor, har övergått till att aktiebolag som understiger tidigare nämnda gränsvärden har kunnat frångå revision. Det har nu gått strax över ett år sedan avskaffandet av revisionsplikten. Det kan därmed vara tid att börja se på hur revisionsbyråernas verksamhet ser ut i dagsläget 2012 och var den är på väg. Den kunskapslucka vi vill fylla med denna studie är att se om den nya lagstiftningen har lett till några åtgärder för de berörda revisionsbyråerna.

Det var mot slutet av 1800-talet den första lagen om tillsättande av revisorer till aktiebolagen stiftades (Wallerstedt, 2009). Under 1900-talets gång har sedan föreningar med tyngdpunkter på revisionsområdet bildats och revisorerna i Sverige har gått från endast ett fåtal (Wallerstedt, 2009) till tusentals yrkesverksamma revisorer (Carrington, 2010).

Genom historien har vi så småningom kommit fram till dagens läge där det råder frivillig revision för de mindre aktiebolagen i Sverige. Vad denna studies syfte innefattar är att undersöka hur det ser ut i revisionsbyråernas verksamhet dessa månader efter avskaffandet 2010 och fram till idag, samt se om det har skett några åtgärder i deras verksamhet. Avslutningsvis kommer det att föras en lättare reflektion över hur revisionsbyråerna ser på sin branschs framtid och om den inriktning dagens verksamheter går mot kommer att präglade framtidens revisionsbyråer.

Ett ifrågasättande av den tidigare revisionsplikten har ofrånkomligen gjorts, vilket så småningom lett till avskaffandet av den för de mindre aktiebolagen. Regeringen menar att alla bolag inte nödvändigtvis har ett behov av revision, utan att de istället skall ha en större valmöjlighet i vad de väljer att lägga sina resurser på (Justitiedepartementet, 2010). SOU (2008) menar i sin Utredning att det kan medföra att revisionsbyråerna kommer få göra omfattande ändringar av sina verksamheter för att fortsättningsvis skapa ett behov av deras tjänster efter avskaffandet.

Revisorer får för sin utförda revisionstjänst en betalning kallat ett arvode (Regeringens proposition, 2009). Det genomsnittliga revisionsarvodet när det gäller granskande av aktiva aktiebolag som ej överstiger 3 antal anställda och understiger en omsättning på 3 miljoner kronor uppgår till 15 000 kronor (Regeringens proposition, 2009). Med aktiva bolag anses såväl fysiska som juridiska personer som skall vara registrerade för F-skatt eller mervärdesskatt (Regeringens proposition, 2009). Företagen skall kunna anpassa sina val av redovisnings- och revisionstjänster och istället för att använda sig av en revisor kan företagen exempelvis anlita redovisningskonsulter (Justitiedepartementet, 2010). Hur detta har speglat sig i revisionsbyråernas verksamhet kommer i studien att undersökas och analyseras.

Efter revisionspliktens avskaffande har det spåttts att revisionsbyråerna står inför nya tider. Hur denna nytillkomna förändring kommer att avspegla sig i Sveriges revisionsbyråer har det spekulerats i (SOU, 2008). Utredningen menar att det kommer att leda till förändringar såsom att revisionsbyråer kommer att slå sig samman med andra byråer och på så sätt utvinna fördelar. Vad allmänheten också kommer att få se är en utökning av revisionsbyråernas tjänster inom andra områden än revision för att behålla och attrahera nya kunder (SOU, 2008).

1.3 Problemformulering

Hur ser revisionsbyråernas verksamhet ut efter revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag?

1.4 Syfte

Syftet med studien är att beskriva, analysera och skapa en djupare förståelse över hur det ser ut och vad som har hänt i revisionsbyråernas verksamhet ur ett kortsiktigt perspektiv efter revisionspliktens avskaffande 2010. Vi vill även se om byråerna har vidtagit några konkreta åtgärder efter avskaffandet.

1.5 Definition

Verksamhet: De tre kategorierna personal, marknad och konkurrens samt organisation har vi i studien valt att definiera som verksamhet. Det är de kategorier vi har valt att närmare undersöka. Indelningen i de tre kategorierna har valts då vi efter att ha insamlat en viss mängd information, iakttagit vilka områden som troligen kan ha berörts i revisionsbyråernas verksamhet efter lagstiftningen om frivillig revision.

1.6 Uppsatsens disposition

Inledning

I studiens första kapitel redovisas inledningen. Denna består av bakgrund som studien grundar sig på, diskussion kring det valda ämnesområdet, studiens problemformulering, syfte och definition.

Metod

Det andra kapitlet inleds med en beskrivning av studiens valda ansats. Studiens tillvägagångssätt förklaras och diskuteras genom argumentation. Insamling av sekundärdata redogörs för och granskas.

Referensram

I det tredje kapitlet behandlas referensramen som inleds med ett avsnitt om revision och historia till revisionsområdet. Grundläggande teorier tas upp för att föra studien mot sitt mål. I referensramen läggs grunden till uppsatsens forskning.

Empirisk metod

I det fjärde kapitlet kommer den metod som berör insamlandet av studiens empiri att tas upp. Förklaring och redogörelse av val kring metod för insamlandet kommer att framgå i kapitlet, samt granskas studiens insamling av primärdata.

Empiri

I studiens femte kapitel presenteras de företag som ingått i undersökningen. Den information som tillhandahållits från respondenterna kommer att presenteras med hänsyn till information som omfattats i studiens referensram.

Analys

Det sjätte kapitlet förbinder studiens referensram med studiens empiriska primärdata. Litteratur som behandlats i referensram ställs mot varandra, empiri ställs mot empiri samt jämförs med referensramen.

Slutsats

I studiens sista kapitel presenteras de slutsatser som kommit fram till efter uppsatsprocessen. Avslutningsvis presenteras forskningsbidrag samt förslag till fortsatt forskning inom området.

2. METOD

Det andra kapitlet inleds med en beskrivning av studiens valda ansats. Studiens tillvägagångssätt förklaras och diskuteras genom argumentation. Insamling av sekundärdata redogörs för och granskas.

2.1 Ansats

Syftet med denna undersökning har varit att visa hur det i rådande läge 2012 ser ut i revisionsbyråernas verksamhet efter revisionsplikts avskaffande i november 2010. Vi har utgått från en teoretisk bas som vi skaffat oss genom aktivt sökande bland litteratur och i olika databaser för att finna relevant information och ställa denna gentemot varandra. Jacobsen (2002) menar att man genom att använda sig av en sådan deduktiv ansats kan insamla information och bygga upp förväntningar om hur det som skall undersökas ser ut för att sedan utgå från denna vid insamlandet av empiri. Riskerna som kan anses överhängande med tillämpande av denna ansats är att den som undersöker letar efter empiri inom begränsade områden utifrån insamlad teori. Det kan leda till att man missar att få med annan viktig information i sin undersökning (Jacobsen, 2002). Vid det empiriska undersökandet, som i vår studie har grundat sig i intervjuer, behöver man samla på sig teoretiska kunskaper om det relevanta ämnet innan man går ut för att samla in ny information och dra slutsatser (Patel & Davidson, 2011). Vi har för att tillgodose oss med ett bra underlag för studien, till en början samlat in relevanta teorier som vi sedan kunnat applicera vidare till empirin via de frågor som ställts till respondenterna.

Det finns även induktiv ansats som föreskriver att man utgår från den empiri man samlar in till sin studie för att sedan applicera denna vidare och skapa teorier (Jacobsen, 2002). I sin analys av information, insamlad primärdata, kan man istället för att låsa sig till befintliga teorier vara öppen för att finna nya faktorer (Denscombe, 2009). För att utveckla en optimal form av induktion krävs att den som undersöker något går ut i verkligheten helt mottaglig för att fylla sina kunskapsluckor med den information som anses relevant (Jacobsen, 2002). I praktiken kommer det finnas svårt att alltid förhålla insamlandet av information till ett öppet sinne och Jacobsen (2002) menar också att våra förutfattade meningar oundvikligen kommer att prägla och styra vilken information som kommer att samlas in. Denna induktiva ansats har vi till en början inte ansett vara mest gynnsam för vår undersökning då vi ansåg oss behöva en viss mängd grundläggande kunskaper för att kunna genomföra studien på ett bra sätt. Vi har efter att ha följt den deduktiva ansatsen varit mottagliga för ny information i enighet med induktiv ansats, som har infunnit sig under studiens process. Detta gör att vi inte ansett oss ha följt den deduktiva eller induktiva ansatsen fullt ut. Alvesson och Sköldberg (2008) talar om vad man kallar för en abduktion. Det medför delvis en kombination av de två tillvägagångssätten, vilket gör att vi har kunnat variera våra val av ansats mellan deduktiv och induktiv. Alvesson och Sköldberg (2008) menar att abduktion är ett eget tillvägagångssätt och att man från det kan dra paralleller till induktion och deduktion. Vi anser därför att abduktion ligger närmst vår studies ansats. Utvecklandet av vår studies kompletterande frågor (bilaga II och III) har lett till att vi vandrat mellan de två ansatserna då vi återkommande fått lägga till ny information i studiens referensram och empiri.

2.2 Angreppssätt

Denscombe (1998) menar att kvalitativ metod handlar om att beskriva något specifikt såsom en viss händelse, huvudsakligen med hjälp av ord. En kvalitativ ansats kan enligt Jacobsen (2002) och Denscombe (1998) bidra med en hög grad av öppet synsätt på vad som skall undersökas. Det genom att, vid de intervjuer som kan genomföras under den kvalitativa

metoden, de som intervjuas till stor del kan bestämma över den information som kommer att samlas in. Den kvalitativa metoden är dock påvisat resurskrävande (Jacobsen, 2002) vilket kan leda till att man inte hinner samla in så mycket information som man anser nödvändig. Vi anser dock att en kvalitativ metod har lämpat sig för denna studie då syftet har varit att skapa en djupare förståelse över hur revisionsbyråernas verksamhet ser ut efter revisionspliktens avskaffande för de mindre aktiebolagen. Denna förståelse tror vi skulle blivit svår att infinna vid tillämpande av en kvantitativ metod.

2.2.1 Intern- och extern giltighet

Jacobsen (2002) talar om intern- och extern giltighet. En kvalitativ metod har genom att man låter de som skall undersökas i hög grad styra insamlad information, ofta en intern giltighet som kan anses hög. Det är något vi anser att vår studie har då vi valt ut revisorer som besitter en mångårig erfarenhet inom revisionsbranschen, vilket är det område som undersökts i vår studie. Extern giltighet å sin sida, är svårare att uppnå under kvalitativ metodansats då det kan anses som ett problem att man intervjuar för få enheter. Detta eftersom den information som erhålls från de utvalda personer/enheter som intervjuas inte nödvändigtvis behöver representera något utanför deras egen verksamhet. Man talar här om möjligheten att generalisera från ett urval till en större population (Jacobsen, 2002).

Genom att välja bort en kvantitativ ansats har vi möjligen gått miste om en högre extern giltighet som dessa ofta innehar då det under denna ansats undersöks fler enheter (Jacobsen, 2002). Vad man också går miste om är det, i förhållande till den kvalitativa ansatsen, relativt enkla sätt att avgränsa sin information på då man kvantitativt sammanställer denna i specifika statistikprogram på datorn. En kvalitativ ansats innebär att man får arbeta med en oklarare avgränsningsstruktur (Jacobsen, 2002). Detta eftersom man vid intervjuer ofta kan bli tillgodosedd med mer information kring områden som inte ingår i studiens omfattning.

2.3 Insamling av sekundärdata

För att få så mycket kunskap som möjligt om ämnet vi har valt att fördjupa oss i tog studien sin startpunkt med att börja leta efter relevant litteratur. Det gjordes på biblioteken i staden och litteraturen handlade främst om revision, redovisning och olika bolag. En bok som har spelat en viktig roll i arbetet har varit SOU (2008) där regeringens Utredning kommit med olika synpunkter och statistik kring hur det kan se ut hos revisionsbyråerna efter revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag som kom 2010. Även Carrington (2010) har varit en bok som gett oss en djupare förståelse över hur en revision kan gå till och hur det kan se ut på olika revisionsbyråer. Med bland andra dessa två böcker som en grund i arbetet, söktes det sedan efter information om revisionsbyråer och frivillig revision i olika databaser. Enligt Ejvegård (2009) är det ett bra tillvägagångssätt att få fram information genom att söka i databaser på olika bibliotek och att använda sig av specifika sökord är vanligt förekommande. De databaser som har använts i denna studie är FAR SRS Komplet, Emerald och ABI. Där har vi funnit äldre och nyare artiklar med hjälp av sökord som; revisionspliktens avskaffande, intern utbildning revisor, audit, internal audit training, organizational audit, audit firm, audit size, audit quality, voluntary audit och mandatory audit.

Sekundärdata är sådan information som inte är insamlad av undersökaren själv och har vanligen ett annat syfte än det undersökaren har. Informationen den som undersöker finner i sekundärdata kommer därmed från andra källor och Jacobsen (2002) menar att det kan påverka trovärdigheten i den fakta man finner. Det är därför viktigt att vara kritisk gentemot de val av källor man väljer att ta del av till sin studie (Jacobsen, 2002).

2.3.1 Kritik av sekundärdata

Litteraturen som har använts i studien är insamlad från böcker och vetenskapliga artiklar. Att använda sig av branschtidningen Balans kan tyckas vara en icke relevant källa då den är en tidskrift. Vi anser att eftersom den publiceras av FAR (Föreningen Auktoriserade Revisorer) är en tillförlitlig källa att referera till i referensramen. FAR ger även ut samlingsvolymen för revision och redovisning.

De vetenskapliga artiklarna som det har refererats till i studien innehar sådan lokal information som det forskats kring utanför Sveriges gränser, vilket kan göra det svårt att applicera samma data till det svenska systemet för revisionsplikten. Vi har ändå valt att använda oss av artiklarna för att kunna se om Sveriges revisionsbyråer följer någon form av samma struktur gentemot vad som finns i övriga delar av världen.

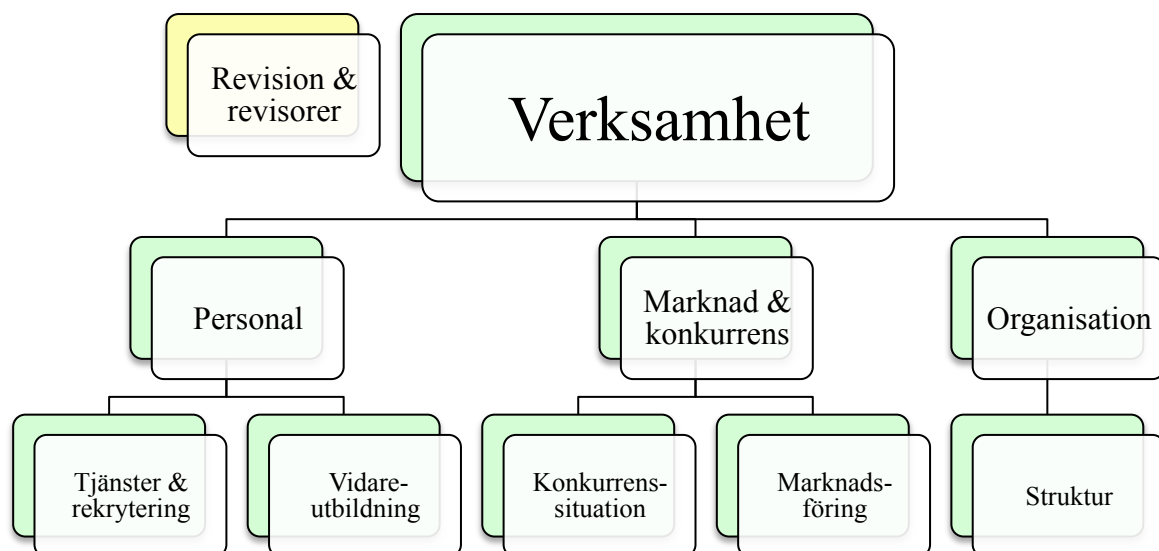
3. REFERENSRAM

I det tredje kapitlet behandlas referensramen som inleds med ett avsnitt om revision och historia till revisionsområdet. Grundläggande teorier tas upp för att föra studien mot sitt mål. I referensramen läggs grunden till uppsatsens forskning.

3.1 Verksamhet i fokus

I vår studie kommer fokus att riktas på revisionsbyråernas verksamhet. För att avgränsa studien har verksamheten delats in i kategorierna personal, marknad och konkurrens samt organisation med dess undergrupper.

Figur 2 visar de delar verksamheten riktas in sig på i referensramen (grön bakgrund). Studiens referensram kommer till en början att riktas mot områden gällande revision och revisorer för att skapa en djupare förståelse kring revisionsbyråers verksamhet (gul bakgrund). Under figuren följer en sammanfattning över de områden som berörs i studien- personal, marknad och konkurrens samt organisation. Med denna sammanfattning vill vi också visa varför vi har valt dessa tre områden att undersöka för vår studie.

Figur 2. Egenkonstruerad modell som visar de kategorier studien delas in i.

3.1.1 Sammanfattning över studiens områden

Personal

SOU (2008) menar i sin Utredning att de insatta gränsvärdena för revision i Sverige kommer leda till att revisorerna kan antas utöka sina verksamhetsområden för att kunna möta upp kundernas nya krav bestående av andra tjänster än revision (SOU, 2008). Omställningen skulle då kunna leda till omfattande ändringar av personalen och dess kompetens.

Marknad och konkurrens

Efter lagstiftningen om frivillig revision har spåttts att det kommer uppstå en förhöjd konkurrenssituation bland företag som bedriver verksamhet inom både revision och redovisning. Det resulterar troligen i att många byråer kommer föra ett samarbete eller köpa upp andra byråer (SOU, 2008). Enligt Utredningen kommer det visa sig att många av de byråer som bedriver tjänster i form av revision, redovisning och rådgivning kommer att slå sig ihop för att bli större på marknaden (SOU, 2008). För att vinna kunder i konkurrensutsatta tider krävs det att företagen också kan marknadsföra sig väl (Kotler, Armstrong, Wong & Saunders, 2008). För att företag skall kunna vara med och påverka sin efterfrågan på produkter och tjänster finns det inom marknadsföringen fyra stycken P:n att ta hänsyn till för att skapa framgång för sitt företag på marknaden; pris, produkt, plats och promotion. Dessa fyra viktiga P:n kallas för marknadsföringsmix (Kotler et al., 2008).

Organisation

Det är i organisationsstrukturen hos företag vi kan se hur ett företag är uppbyggt. Här styrs och skapas befogenheter, ansvar och kontroll. Det är också här det bestäms vem som kommer att specialisera sig på vad och inom vilka områden de kommer att vara verksamma i en organisation (Jacobsen & Thorsvik, 2008). På en revisionsbyrå finns avdelningar som innefattar bland annat skatt, rådgivning och redovisningstjänster. Att byrån i första hand bedriver sitt företag som en revisionsbyrå behöver inte betyda att det är revisionstjänsterna som ger byrån den största delen av dess inkomster (Carrington, 2010).

3.2 Allmänt om revision och revisorer

3.2.1 Revision

Ordet revision härstammar från det latinska språket och betyder ”åter se”. En revisor har som uppdrag att granska det förflutna i ett företag under det senaste året (Jerlinger, 2009). Det som granskas är årsredovisning, bokföring och i Sverige även ledningens förvaltning av företaget, som till skillnad från många övriga länder enligt lag behöver granskas. Granskningen sker av en eller flera revisorer (Carrington, 2010; Justitiedepartementet, 2010). Revisorns granskningsresultat sammanställs i en årlig granskningsrapport och en revisionsberättelse. Revisorn har krav på sig att under revisionsprocessen dokumentera det han gör. Det är sedan detta som i en kort standardiserad version så småningom kommer att mynna ut i en revisionsberättelse som offentligheten kommer att kunna få ta del av. I den rena revisionsberättelsen kommer revisorn förkunna att han tagit del av företagets årsredovisning, bokföring och förvaltning enligt de normer och lagar som gäller enligt god redovisningssed. Detta för att med hög säkerhet uttala sig om att företagets årsredovisning inte innehåller några väsentliga felaktigheter (Carrington, 2010).

I Sverige uppstod den första lagen om aktiebolag år 1848. Denna lag krävde inte någon revision av företagen, det var däremot vanligt att en revisor utsågs till bolagsstämman som hölls varje år (Cassel, 1996). Det skulle dröja fram till 1895 innan den första lagen kom gällande att vissa företag skulle ha revision i Sverige (Carrington, 2010).

3.2.2 Revisorer

Många tror att redovisning och revision är samma sak, vilket inte stämmer. Något som är viktigt att belysa är att det inte får vara samma person som gör redovisningen och revisionen för ett företag. Då förekommer det jäv (Carrington, 2010). En revisor skall således vara oberoende till kunden som revisionen görs för. I revisorslagen (2001:883) finns det regler där revisorn kan avgöra om han kan anse sig vara oberoende av kunden (Carrington, 2010).

I Sverige finns det omkring 4000 kvalificerade (godkända och auktoriserade) revisorer. Omkring 60 procent av de är auktoriserade och cirka 40 procent är godkända revisorer (Carrington, 2010). En godkänd revisor skall ha en kandidatexamen med inriktning på företagsekonomi, minst tre års praktik och ett godkänt prov för revisorsexamen (FAR, 2011). En auktoriserad revisor skall ha ytterligare 60 högskolepoäng på universitets- eller högskolenivå, även minst fem års praktik vid en revisionsbyrå. Därefter krävs ett godkänt prov för revisorsexamen och ett tidigare avlagt godkänt prov för godkänd revisor (FAR, 2011).

3.2.3 Revisorn som mellanhand

Vi skiljer ofta på ägare och ledning i företag. Ägarna är de som tillsätter ledningen till att styra företaget och förvalta ägarnas kapital. Konflikter mellan dessa parter kan uppstå då intressekonflikter råder eftersom företagsledningen antas agera i egenintresse på bekostnad av företagets ägare (Carrington, 2010). Här kan en tredje part, revisorer, därför tillsättas för att försäkra sig om att ledningen agerar på ett för företaget förmånligt sätt. Revisorer kan ses som en slags mellanhand som formellt sätt väljs ut av ägarna i det företag som skall granskas. Det är konsistent med den så kallade agentteorin som behandlar ägaren av företaget som principal och företagsledaren som agent. Behovet av revision är större när ett företag är uppbyggt på detta vis (Carrington, 2010) eftersom agenten är benägen att ta större risker när det inte är hans pengar som står på spel (Deegan & Unerman, 2011). Kostnaden för principalen att övervaka agenten kallas agentkostnad, och det är här revisorn kommer in i bilden då det oftast är han som granskar ett företag (Deegan & Unerman, 2011). Genom att ha revision minskar osäkerheten i ett företag (Collis, 2010) vilket agentteorin ger stöd för. Dock menar Johansson, Häckner och Wallerstedt (2005) att det i praktiken är ledningen som styr tillsättandet av revisorer samt har makten att kunna avsätta de. Därför är det viktigt att revisorerna kommer att agera oberoende och tjäna till båda parter intressen (Johansson et al., 2005). Grundtanken till revisionsplikten var att ägaren av företaget skulle kunna lita på räkenskapsinformationen som ledningen av företaget redovisar. Detta är dock förlegat eftersom företagsledningen och ägarna nu för tiden inte sällan är samma person (SOU, 2008).

3.3 Revisionsbyråers personal

3.3.1 Tjänster och rekrytering

Den personal som arbetar på en revisionsbyrå består inte enbart av revisorer med högre befattningar. Under en revision kan ett så kallat revisionsteam sättas ihop bestående av en huvudsaklig revisor som besitter det större ansvaret i teamet. Undermän finns i form av andra revisorer här kallade managers och seniorer som leder merparten av revisionen och innehar ett operativt ansvar för assistenterna som befinner sig längst ner i revisionsteamets hierarki (Carrington, 2010). Assistenters erfarenhet sträcker sig upp till två år och de får göra uppgifter som sedan kontrolleras av de högre uppsatta i ledet (Carrington, 2010).

Kunskaperna som revisorsassistenterna får på en revisionsbyrå är mycket mer än redovisning. På kort tid får de insyn i många olika branscher eftersom de har nära kontakt med sina kunder och det ses givetvis som en bra merit. De som inte klättrar inom revisionsgrenen och har en anställning på en större byrå kan, om möjlighet finns, inrikta sig på exempelvis skatt, redovisning eller rådgivning istället för att börja jobba på en annan byrå (Carrington, 2010).

Utredningen menar att det genom revisionsplikens avskaffande kommer ske förändringar gällande att vissa revisorer kommer söka sig till andra tjänster och områden. En del revisorer kommer lämna revisionen för att istället arbeta inom områden som skatte- och

affärsrådgivning eller förflytta sig till jobb på ekonomiavdelningar vilket kommer att leda till en minskning av antalet revisorer (SOU, 2008).

Ernst & Young, tillhörande ett av de fyra största företagen inom revision ”The Big Four”, marknadsför sig som en global aktör verksam inom områden som revision, rådgivning, skatt och redovisning. Bland de tjänster som tillsätts inom företaget hör exempelvis ekonomer, jurister och civilingenjörer (U&Future, 2010). PricewaterhouseCoopers (PwC) tillhör även de ”The Big Four” och verkar bland annat inom samma områden. De anställda består av bland andra revisorer, redovisningskonsulter och konsulter inom skatt och rådgivning (PwC; Vad vill du förändra?, 2011).

När byråer som verkar inom revision rekryterar anses det viktigt att personerna de väljer att anställa är sociala, öppna och besitter en god kommunikativ förmåga. Goda studieresultat är inte den viktigaste delen för att man skall bli anställd på någon av de stora revisionsbyråerna. De anställda skall finnas för att tillgodose kundens behov. Erfarenheter av att ha jobbat eller studerat utomlands är också en merit samt att den blivande personalen visar att de är engagerade i sin utveckling inom jobbet. Naturligtvis är kunskaper inom ekonomi bra kunskaper att bära med sig; att exempelvis kunna deklarerera, upprätta årsbokslut och redovisa. Att ha jobbat inom marknadsföring med inriktning på försäljning anses också som en bra merit eftersom kundkontakten är viktig att ha med sig (Halling, 2007).

Även på högskole- och universitetsnivå kan en viktig grund läggas och Gavin och Sumners (1989) menar att studenter måste få vara mer engagerade i undervisningen på skolor; att bara sitta stilla och lyssna är långt ifrån tillräckligt. De måste kunna mycket mer än den tekniska delen inom redovisningen. Det är genom att använda sig av gruppdiskussioner, rapporteringsprocesser, ”case”-studier och ett sökande efter kunskap som eleverna kommer bli duktigare på att resonera logiskt och tänka kreativt så att de höga etiska måtten uppnås. Även praktik är viktigt att ha med i undervisningen för att skapa sig en bredare kunskapsbas (Gavin & Sumners, 1989). Allen och Woodland (2010) tar i en artikel upp att genom att ställa ökade krav på den utbildning revisorer och andra yrkesverksamma inom redovisningsområdet gör, kommer det att leda till en högre kunskap bland dessa. Det skulle då också förbättra kvalitén på de tjänster de tillgodoser sina kunder med.

Omsättningen på personalen är ofta hög på revisionsbyråerna. Detta ses dock inte som ett problem och skälet till det är att de rekryterar redan behörig personal till de högre positionerna. Systemet med personalomsättningen kallas för ”up or out”. Om du inte gör karriär inom den byrån du arbetar på antas du byta jobb. Assistenten som inte blir uppgraderade på karriärstegen brukar själva förstå att de måste byta till en annan revisionsbyrå för att så småningom komma längre i sin karriär. En anledning till att de inte blir rekryterade inom företaget de jobbar på kan vara för att de inte längre har samma motivation att utvecklas inom revisionsområdet (Carrington, 2010). Revisorsassistenter ses dock som attraktiva för arbetsgivaren att anställa, vilket gör att inte heller assistenterna behöver se det som negativt om de inte skulle få tillfälle att utvecklas högre inom revision.

3.3.2 Vidareutbildning

För FAR:s medlemmar krävs att de följer regeln om vidareutbildning enligt IFACs (International Federation of Accountants) rekommendationer och Revisorsnämndens föreskrifter (RFNS 2001:2 §5a). I enlighet med dessa regler föreskrivs det att medlemmarna genom vidareutbildning skall bevara och utveckla sina kunskaper. Uppdateringen sker ofta löpande genom att de söker kunskaper för en kund i facklitteratur, nyhetsbrev och tidskrifter för branschen (FAR, 2012).

FAR anser också att medlemmarna skall delta i en strukturerad vidareutbildning. Den delas in i tre avdelningar; fördjupning, uppdatering och specialisering. Fördjupningen är främst för de som har avlagt sin examen inom revision då de utbildas inom baskunskaperna. Uppdatering innebär att medlemmarna skall bevara och förnya sina kunskaper, vilket de gör under hela arbetslivet. Inom vilket område medlemmarna utbildas styrs av varifrån det efterfrågas mest kunskap. Specialisering innefattar utbildning som medlemmarna får för att skapa sig en bredare kompetens inom vissa områden (FAR, 2012).

Det är viktigt att vidareutbilda sig inom revisionsyrket eftersom samhället ständigt förändras vilket också medför att lagarna följer därefter. Det är vanligast att revisorer skickas på externa utbildningar, vilket betyder att utbildningen sker på en annan plats än kontoret och inte sällan i en annan stad. Utbildningen sker då av professionella utbildningsorganisationer där utbildarna ofta är experter inom sitt område. Kunskap som revisorer utbildas i är allt från baskunskaper till kunskaper inom ledarskap och teknik. Nackdelen med externa utbildningar är att det ofta medför en hög kostnad när man skickar iväg sina medarbetare. Det kan innebära att endast vissa på kontoren får gå på utbildningen trots att fler egentligen skulle ha nytta av den (Johnson, 1991).

En del företag gör egna utbildningsprogram, så kallade internutbildningar för revisorer. Det kan bli förmånligare för företagen om de har specialister inom de olika områden de ska utbilda den övriga personalen i. Det är vanligt att internutbildningar är upplagda i självstudier, exempelvis fördjupning i filmer och litteratur. De kan användas både individuellt och i grupp vilket gör att det blir billigare för företagen, dock måste materialet uppdateras kontinuerligt (Johnson, 1991).

3.4 Marknad och konkurrens

Avskaffandet av revisionsplikten har gjort att revisionsbyråerna ställts för en omställning och faktorerna som påverkat hur byråerna förändrat sin verksamhet kan tänkas vara många. Att de små företagen numera får välja att ha revision innebär att revisionsbyråerna kan räkna med ett bortfall av de kunder som faller under denna kategori (SOU, 2008). Utredningen menar att det ofrånkomligen kommer att leda till en minskning av efterfrågan på revisionstjänster från de mindre bolagen och att det främst är de större företagen som kommer att använda sig av en revisor. Enligt en undersökning gjord av Beattie och Fearnley (1995) är det även större företag som visat på att en låg absolut nivå på revisionsarvodet framstod som en mindre viktig egenskap när det gällde sitt val av revisionsbyrå. Enligt Utredningens uppskattningar skulle högst 30 procent av enmans- och mindre bolag komma att använda sig av frivillig revision efter avskaffandet. Det är också ett totalt intäktsbortfall på 70 procent, motsvarande 6 miljarder kronor, som föreskrivits efter avskaffandet (SOU, 2008).

3.4.1 Konkurrenssituation

Revisionsbyråernas verksamhet kan efter revisionspliktens avskaffande möta en större konkurrensmarknad från fler håll än andra revisionsbyråer. Konkurrenter som numera har en större möjlighet att ta marknadsandelar från revisionsbyråerna är bland annat redovisningskonsulter och byråer som tillgodoser kunder med ekonomiska tjänster. Genom den ökande konkurrensen kommer byråerna att behöva använda sig av en god marknadsföring för tjänsterna de erbjuder. Det faller också inom ramen att göra det attraktivt för sina nuvarande och potentiella kunder att behålla samt använda sig av den frivilliga revisionen (SOU, 2008).

Företag idag blir generellt alltmer utsatta för en hårdnande konkurrens (Kotler et al., 2008) och revisionsbranschen är inget undantag där revisorerna numera får konkurrera med bland

annat redovisningskonsulter. SOU (2008) menar dock att de revisorer som verkar inom mindre företag inte behöver förlora intäkter efter avskaffandet då enmans- och mindre bolag med frivillig revisionsplikt kan använda sig av andra tjänster, exempelvis rådgivning, som revisorerna också kan erbjuda sina kunder. Revisionsbyråerna behöver inte enbart förlita sig på de intäkter de skapar genom revisionsarvoden, utan de kan även se till att utnyttja den nya marknaden för tjänster som kan uppstå efter revisionspliktens avskaffande. Även de större bolagen, där revisionsplikt fortfarande råder, kommer att vara i behov av andra tjänster än enbart revisionen (SOU, 2008). Utredningen menar också att många av de berörda byråerna redan innan avskaffandet slog samman sina verksamheter i hopp om att få kostnadsfördelar. Exempel på en byrå som gått samman med en annan är SET Revisionsbyrå som i december 2010 slog sig ihop med Mazars, som nu marknadsför sig inom revision, redovisning, rådgivning och skatteområdet (Mazars, 2012-03-07).

Genom att det på revisionsmarknaden uppstår en ökad konkurrens bland företag som tillhandahåller revisionstjänster när de mindre företagen får välja frivillig revision kommer det leda till att priserna för tjänsterna sänks (SOU, 2008). Kotler et al. (2008) menar också att skapandet av värdefulla relationer till sina kunder och att kunna leverera ett större värde än sina konkurrenter spelar en avgörande roll för företagets position på marknaden.

För att kunna ta upp kampen om kunderna med andra företag krävs det att företagets personal tillgodoser kunderna med god kompetens, och att visa engagemang i sitt arbete ses som en viktig faktor (Hansson, 2005). De företag som enligt Casterella, Jensen och Knechel (2010) förväntas ha en större tillgång på kvalificerad personal är de större revisionsbyråerna. Byråer som fokuserar på att tillgodose kunder med just revisionstjänster kan också utveckla en större kompetens inom detta område (Casterella et al., 2010).

Jeppesen (2007) menar att större revisionsbyråer vill få ut sina tjänster på marknaden med sikte på att bli mer kommersiella. För att uppnå en större kommersialism krävs att byråerna positionerar om sig från revisionsbyråer till professionella affärsrådgivare. Denna nya positionering kan inte heller genomföras utan ett centraliserat strategiskt beslutsfattande samt att de strategiska besluten följs av underordnade i företaget.

3.4.2 Marknadsföring

Inom modern marknadsföring finns ett välkänt begrepp som Kotler et al. (2008) tar upp, marknadsföringsmixen bestående av fyra starka P:n. Man talar om att företag skall ta hänsyn till pris, produkt, plats och promotion för att skapa sig en god position på marknaden. Priset är det som kunderna kommer betala för att få tillgång till en produkt eller tjänst. Med produkten menas hela det paket företaget som säljer varan eller tjänsten tillgodoser marknaden med (Kotler et al., 2008). Platsen utgör de säljkanaler och aktiviteter som företaget sätter upp för att göra produkter och tjänster tillgängliga på marknaden. Promotion är i sin tur viktigt för företags kommunikation med sina potentiella kunder. Det är här företagen får chansen att lyfta fram sina meriter gällande de produkter och tjänster som de erbjuder marknaden. Att använda sig väl av dessa fyra element inom marknadsföringsmixen kan hjälpa de företag som applicerar marknadsföringsmixen att skapa ett värde för sina kunder, samt få en god position på den marknad de väljer att rikta in sig på (Kotler et al., 2008).

Faktorer som tas hänsyn till vid hur ett företag sätter sina priser inkluderar bland annat marknadsföringsmixen och olika former av marknadsföringsstrategier. Det tas också hänsyn till konkurrenternas strategier och hur de sätter sina priser på marknaden. Även ett företags olika kommunikationskanaler utgör många vägar, och hur nöjda kunderna är med resultatet av produkten de slutligen erhållit av det säljande företaget spelar en stor roll. Kotler et al. (2008) menar att företag som verkar på marknaden med jämna mellanrum gör rätt i att undersöka hur

nöjda deras kunder är. Man talar om att nöjda kunder sprider vidare bra budskap till andra parter gällande produkter (good word of mouth), men att missnöjda kunders budskap i sin tur framkommer snabbare än de nöjda reaktionerna (bad word of mouth).

3.5 Organisation - revisionsbyråers struktur

3.5.1 Struktur

Organisationsstrukturen visar det som är väsentligt och i fokus hos ett företag. Att företag förändrar sin organisationsstruktur är vanligt när det handlar om att skapa värde för sina kunder, samt att göra inverkan på företagets produktivitet (Hansson, 2005). Organisationsstruktur handlar också om att det måste ske en utveckling, ett skapande av nya saker och idéer, vilket i sin tur medför konkurrens fördelar. Samtidigt som utveckling sker i ett företag behöver den inneha stabilitet. Stabilitet kan skapas genom att de individer som går till jobbet i en formell organisation har en bra och strukturerad koll på i huvudsak vad det är som skall göras (Jacobsen & Thorsvik, 2008).

En organisation kan betraktas ur olika aspekter. Granér (1994) menar att organisationer kan betraktas som att de innehar en formell och en informell sida. Den formella sidan är det som en organisation använder sig av för att skapa en form av struktur på sitt företag och man använder sig av olika modeller som är till för att effektivisera det arbete som utförs. Den informella delen innefattar däremot hur människorna inom organisationen ter sig och Granér (1994) drar paralleller till vad man kallar företagskultur där man ser till hur den egna organisationen fungerar. Det är också den informella delen av en organisation som kan ge den personlig karaktär och skänker organisationen liv (Granér, 1994).

Något som är ständigt på marknaden idag är förändring, vilket gör att de företag som verkar där måste anpassa sig efter dessa förändringar. Stora revisionsbyråer är enligt Jeppesen (2007) särskilt utsatta för organisatorisk risk, definierad som ett företags organisatoriska konfiguration som inte stödjer hur det skall uppnå sina strategier. Detta då de behöver skapa förståelse för och hantera såväl den egna organisatoriska risken som klientföretagets. Företag behöver alltså vara organiserade så att de kan anpassa sig efter förändringar på marknaden, vilket gör att den organisatoriska risken spelar en stor roll eftersom den behöver kunna hanteras (Jeppesen, 2007).

Revisionsbyråer och andra tjänsteföretag exempelvis advokatbyråer, annonsbyråer, IT-företag är ofta uppbyggda som partnerorganisationer. Det som kännetecknar dessa företag är att de alla erbjuder tjänster och dessa levereras ofta i nära interaktion med kunden. Något som utmärker tjänsteföretag är för att nå framgång måste företagen se till att de är attraktiva att jobba hos samt att de anställda utvecklas och vill stanna kvar på företaget. De större tjänsteföretagen rekryterar ofta direkt nyutexaminerade från universitet och högskolor för att de sedan skall bli inskolade in i företaget med hjälp av de erfarna kollegorna. Så småningom kan de också få erbjudande om att bli partners (Bruzelius & Skärvad, 2011).

Partnerskap innebär att ägarna av företaget består av flera erfarna medarbetare, dessa kallas partners och är både delägare och arbetar i verksamheten. Mellan partnererna är det vanligt att det finns ett partneravtal. Där står det hur en ny partner skall väljas, vad deras insättning i företaget skall vara, när en partner avgår och hur en sådan kan avsluta sitt partnerskap (Bruzelius & Skärvad, 2011).

De strategiska beslut som skall tas i företag kan bromsas upp på grund av att byrån har anammat en partnerskapsstruktur då den anses dra ut på företagets beslutsprocesser. Det är i små revisionsbyråer som partnerskapsstrukturen finnes vanligt förekommande (Jeppesen,

2007), men då företag växer sig större kan denna struktur ses som ett hinder för de expansiva företagen (Greenwood & Empson, 2003). Jeppesen (2007) menar att det föreligger en press på större revisionsbyråer att lämna partnerskapsstrukturen och istället förse sig med en form av företagsstruktur. Företagsstrukturen antar ett centraliserat beslutsfattande med hierarkiska nivåer som skall underlätta hur företaget styrs (Jeppesen, 2007). Revisionsbyrån KPMG har för sina revisorer i Danmark, mot slutet av 2000-talets första decennium, en struktur med hela åtta nivåer av hierarki (Jeppesen, 2007). Då företags utveckling av de tjänster som finns på marknaden växer sig större (Jeppesen, 2007), har trycket ökat på företagen att applicera denna centraliserade struktur. Den anses lämplig på företag som verkar inom byråkratins kontrollmekanismer, exempelvis företags användande av standardiserade metoder (Greenwood & Empson, 2003).

Majoriteten av Sveriges revisionsbyråer är små och ett flertal består av endast en auktoriserad eller godkänd revisor. De små revisionsbyråerna reviderar framför allt små och medelstora företag, och detta återger också hur Sveriges näringsliv ser ut. De stora revisionsbyråerna i Sverige reviderar nästintill alla börsnoterade och större företag. De största revisionsbyråerna brukar tituleras som "The Big Four" och består av PricewaterhouseCoopers (PwC), Ernst & Young, KPMG samt Deloitte (Carrington, 2010).

Avdelningar för bokförings- och redovisningstjänster förekommer vanligen på både stora och små revisionsbyråer. Tjänsterna används ofta av mindre företag som inte innehar kunskapen för att upprätta korrekt redovisning enligt lagar och regler. Om en byrå erbjuder både revision och redovisning är det viktigt att det inte är samma personal som utför de olika momenten (Carrington, 2010).

Professionell byråkrati

Mintzberg (2009) tar upp professionell byråkrati som struktur i företag. Bland företag där strukturen är vanligt förekommande nämns offentliga redovisningsbyråer. Huvuddelen i verksamheten i den professionella byråkratin är den operativa kärnan, vanligen bestående av akademiker, för vilka det sätts en hög grad av självstyre. Till strukturen hör att verksamheten fungerar på ett decentraliserat sätt som innebär att ansvaret vilar på många led i organisationen (Mintzberg, 2009).

I ett företag som verkar inom den professionella byråkratin innehar det ofta ett nära samarbete med sina klienter. Akademikerna som finns i verksamhetens operativa kärna, arbetar till stor del självständigt. Samtidigt vet de att om en klient efterfrågar information från företaget, finns det hjälp att få från sina kollegor på arbetsplatsen (Mintzberg, 2009).

Till viss del har den professionella byråkratin även standardisering i sin verksamhet. Standardisering uppnås här genom att man anställer exempelvis akademiker som besitter en likvärdig facklig kunskap (Jacobsen & Thorsvik, 2008). Man kallar det att verksamheten har en standardisering av kunskap. Detta genom att anställa individer och akademiker med rätt kompetens inom företagets operativa kärna och sedan ge dem stor egen kontroll över sitt arbete (Mintzberg, 2009). På så vis kan också verksamheten kalla sig decentraliserad genom att de som fattar beslut finns i verksamhetens operativa kärna och besitter de kunskaper som krävs (Jacobsen & Thorsvik, 2008).

Inkomster

En revisionsbyrå består av flera olika verksamhetsavdelningar där revision är en av dem. För somliga revisionsbyråer är det ofta någon annan avdelning än revision som ger den största inkomsten. De flesta större revisionsbyråerna köper tjänsten skatterådgivning av en skatteexpert. Revisorer har också en viss kunskap inom skatt, dock är de inte så specialiserade

som skatteexperterna. Skatteexperterna jobbar både som rådgivare för revisionsarbetet och även med egna uppdrag, exempelvis företags inkomstdeklarationer där byrån ofta redan har klienten som kund inom revision. De hjälper även till med frågor kring områden såsom moms, personalskatt och skatteplanering (Carrington, 2010).

Affärsutveckling, personalrådgivning och stöd genom transaktionsprocesser är också vanliga tjänster som erbjuds av revisionsbyråerna. Att en revisionsbyrå även utför konsulttjänster är inte ovanligt och dessa tjänster ger ofta en mycket stor del av byråns intäkter, ofta högre intäkter än vad revisionsarbetet ger. Att erbjuda konsultation ser byråerna som ett konkurrensverktyg så att de lättare kan ta sig in på andra marknader än revision (Carrington, 2010).

4. EMPIRISK METOD

I det fjärde kapitlet kommer den metod som berör insamlandet av studiens empiri att tas upp. Förklaring och redogörelse av val kring metod för insamlandet kommer att framgå i kapitlet, samt granskas studiens insamling av primärdata.

4.1 Undersökningsmetod

Studien har byggt sin primära insamlade fakta av den information som har erhållits genom besöksintervjuer på de utvalda företagen. Jacobsen (2002) menar att en naturlig miljö att föra en intervju på är en sådan plats där den som intervjuas känner sig bekant. Vi valde därför att belägga de fyra besöksintervjuerna på respektive revisionsbyrå i hopp om att våra respondenter skulle finna sig bekväma i kontexten. Vår förhoppning är att det har resulterat i en hög grad av sanningsenliga svar. Kvale och Brinkmann (2009) menar att det inte finns några givna regler för hur en intervju skall genomföras, vilket i sin tur kan medföra både fördelar och svårigheter. Att få en bra start på sin intervju är mycket viktigt när man undersöker. Kontakten mellan den som intervjuar och den som låter sig intervjuas behöver byggas upp genom att intervjuaren visar hänsyn och respekt gentemot sin undersökningspart, samt klargör för syfte med intervjun (Kvale & Brinkmann, 2009). Vi har varit noggranna med att presentera oss och berätta om vår studie innan vi har påbörjat intervjuerna. Under dessa har vi sedan lyssnat ordentligt och reflekterat över vad respondenterna har sagt, vilket gör att de förhoppningsvis känt av ett intresse från vår sida. Det hoppas vi har medfört att respondenterna känt sig bekväma i sin position och velat berätta mer om deras verksamhet.

Till en början har det tagits kontakt med de tilltänkta respondenterna via telefon för att kunna boka en besöksintervju hos respektive revisionsbyrå. Det har även skickats ut ett urval av de frågor som finns under bilaga I till vardera revisor, främst gällande de frågor där det har fått göras procentuella uppskattningar. Detta är ett utskick respondenterna självvalt ha fått ta del av för att få möjlighet att i förväg kolla upp vissa svar.

4.1.1 Intervjuteknik

För att vi skulle erhålla en sammanhängande ordning bland de frågor som utformats till studiens respondenter har det valts att föra fyra stycken i hög grad strukturerade intervjuer. Vid varje intervju har det tagits upp en identisk lista med frågor, vilket har gett alla respondenter samma förutsättningar. Det ger även studiens undersökare en form av enkelhet och kan vara till underlättning när det kommer till sammanställandet av insamlad data. Denscombe (1998) menar att det sker en standardisering. Frågorna finns under studiens bilaga I. Vad man vid valet av en strukturerad intervjuteknik kan gå miste om är en större öppenhet som man får vid semistrukturerade och ostrukturerade intervjuer. Vid tillämpande av dessa tekniker får respondenten större möjligheter att själv kunna utveckla sina tankar och idéer vid besvarande av de mindre styrda frågorna (Denscombe, 1998). Kunskaperna kring ämnet innan intervjuerna genomförts har huvudsakligen varit begränsade till ett generaliserande av hur det ser ut i revisionsbyråers verksamhet. Därför ansåg vi att det till studien skulle behövas svar på samma frågor från respondenterna och därav har den strukturerade intervjutekniken tillämpats. Genom antagandet av en strukturerad intervjuteknik ville vi också få möjlighet att lättare kunna hålla en "röd tråd" genom studien. Det har dock förekommit så kallade andrafrågor (Kvale & Brinkmann, 2009) där man för att skapa en djupare förståelse följt upp respondenternas svar med följdfrågor för att exempelvis kunna be om mer definierade svar.

De frågor som ställts till vardera respondent i vår studie har utformats med hjälp av den teoretiska referensram som studien byggts upp på. Frågorna har varit genomtänkta och

utformade för att så småningom kunna besvara studiens syfte. Frågeformulären till de intervjuer som förts i studien finns under bilaga I, bilaga II och bilaga III. Den sistnämnda bilagan innehåller ett par extra inledande frågor och var speciellt utformad för studiens sista och femte respondent, se under 4.2 urval av företag och respondenter.

4.2 Urval av företag och respondenter

Då vår studie har syftat till att undersöka revisionsbyråers verksamhet efter revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag, föll valet på att ta kontakt med fyra stycken byråer i den lokala orten Halmstad. Av de fyra revisionsbyråerna är det två som ingår i ”The Big Four”, samt två mindre revisionsbyråer. De har undersökts för att se hur det ser ut i större och mindre revisionsbyråers verksamhet efter revisionspliktens avskaffande för de mindre aktiebolagen. Enligt Carrington (2010) är det de små revisionsbyråerna som oftast reviderar de mindre aktiebolagen. Därför tycker vi det har förefallit viktigt att i vår studie även intervjuar två små revisionsbyråer.

För varje revisionsbyrå som deltagit i studien har det intervjuats en godkänd eller auktoriserad revisor. Vi har med undersökningen velat fånga byråernas kvalificerade revisors syn på verksamheten efter att lagen om frivillig revision blivit verkställd i Sverige. I ett fall fick en kontorschef svara på kompletterande frågor då vår ordinarie respondent fått förhinder.

Genom att en av respondenterna fört fram önskemål om att få vara anonym i studien har även resterande respondenter gjorts anonyma. Uppgifterna har därför behandlats konfidentiellt för att ge alla studiens respondenter samma villkor. Revisionsbyråerna och deras respektive respondenter har benämnts vid bokstäverna A, B, C och D alternativt kontorschef. En studies konfidentiella behandling kan även göra att de som låter sig intervjuas berättar mer uppriktigt om sin verksamhet (Ejvegård, 2009).

4.3 Insamling av primärdata

För att fånga upp så mycket information som möjligt av det som erhålls från respondenterna valdes det att föra egna anteckningar under intervjuerna, samt har det även förekommit användande av en bandspelare. Det har gett oss möjlighet att lyssna på intervjuerna flera gånger och även en större chans att bidra med citat till studien (Jacobsen, 2002). Nackdelar en bandspelare kan orsaka är att det kan ge den som skall intervjuas en negativ känsla och därmed kan påverka hur individen väljer att svara på frågorna (Jacobsen, 2002; Ejvegård, 2009). Vi har i våra intervjuundersökningar varit noggranna med att fråga respondenterna om de ansett sig vara bekväma med bandupptagning. De fyra besöksintervjuer som genomförts resulterade också i en där respondenten bad om att inte få bli inspelad. Ejvegård (2009) menar att det av hänsyn till respondenten är viktigt att respektera dennes önskemål.

Primärdata är information som undersökaren inhämtar direkt från personer, exempelvis vid en intervju eller genom utskick av enkäter (Jacobsen, 2002). Till skillnad från sekundärdata är primär insamlingsdata sådan information som är insamlad för att stå till grund för syftet med den undersökandes studie. Det är första gången denna specifika insamlade data används, därav kallas den för primärdata (Jacobsen, 2002).

Vid sammanställning av empiri och analys i studien märkte vi att det saknades specifika svar på delar av de områden studien riktar in sig på. Därför valdes det att åter kontakta respondenterna via telefon för att få svar på några kompletterande frågor till studien. Valet av denna intervjumetod vid återkontakten gjordes då det genom övervägande inte ansågs nödvändigt att träffa respondenterna fysiskt. Beslutet grundade sig i att det endast var ett fåtal frågor som skulle ställas och de ansågs inte heller som öppna frågor. Vid en intervju med

öppna frågor som ger respondenten en större möjlighet att berätta fritt, menar Jacobsen (2002) att telefonintervjuer inte anses som en optimal metod.

Vid återkontakten med revisionsbyrå D framkom att respondent D inte skulle få någon möjlighet att under vår studies löptid svara på de kompletterande frågor som senare tagits fram. För att till studien ändå kunna få ett urval av god kvalitet föll valet på att ta hjälp av kontorschefen på revisionsbyrå D som fått svara på resterande frågor. Vi har inte ansett det som något problem då frågorna har bedömts vara grundläggande och därmed troligen har kunnat besvaras av kontorschefen med god tillförlitlighet.

4.3.1 Kritik av primärdata

Vid val av intervjupersoner till vår studie har respondenterna valts ut baserat på deras titel och erfarenhet inom revisionsbranschen. Alla studiens revisorer har en mångårig erfarenhet inom sitt område och innehar en kvalificerad revisorstitel som godkänd eller auktoriserad revisor. Erfarenheten respondenterna i studien fått genom en mångårig branschvana, samt avlagt revisorsprov för yrkeskvalificering, har vi ansett vara en god grund för att kunna hjälpa oss besvara vår studies syfte.

Genom valet av studiens inriktning på verksamhet inom områdena personal, marknad och konkurrens samt organisation, kan det kritiseras att det inte har valts att huvudsakligen intervjua någon högre chef (en respondent i studien är delägare, samt en kontorschef som fick svara på kompletterande frågor). Detta eftersom de kan inneha en god koll på hur den specifika revisionsbyråns verksamhet ser ut. Vi inser att vi kan ha missat värdefull information som byråers högre chefer kunde ha bidragit med, exempelvis gällande verksamhetens struktur. Vi anser dock att det är de revisorer som jobbar närmst de övriga medarbetarna på kontoret som förmodas ha en god insyn i verksamheten och snabbt märker av om det sker några förändringar på deras byrå.

4.4 Förklaring av analysmodell

När intervjuerna var genomförda har de tre bandinspelade intervjuerna skrivits ner ordagrant, och den fjärde sammanställts med hjälp av de anteckningar som förts. Jacobsen (2002) förespråkar att man efter genomförda intervjuer skall få dessa överförda till text. Det har gjort det enklare att bygga fram en analysmodell utifrån de svar vi erhållit av respondenterna. Analysmodellen delades in i olika kategorier, kallade överkategorier och underkategorier. Sistnämnda är indelade i två steg under *organisation*, se figur 3 under stycke 6.1 analysmodell. Överkategorierna är en sammanslagning av underkategorierna (Jacobsen, 2002). De blev i vår studie *personal, marknad och konkurrens* samt *organisation*. Överkategorierna valdes eftersom studien i sina inledande frågeställningar, samt i figur 2 under referensram, är uppdelad i de tre delarna. Underkategorierna till personal blev *tjänster och rekrytering* samt *vidareutbildning*. Underkategorierna till marknad och konkurrens blev *konkurrenssituation* och *marknadsföring*. Överkategorin organisation fick *struktur* som underkategori följt av *professionell byråkrati* och *inkomster*. Studiens alla underkategorier utformades med hänsyn till referensramens uppbyggnad samt hur respondenterna har svarat på de frågor som framtagits. Sammanfattningsvis innehar studiens referensram från stycke 3.5 och analys samma kategorinamn.

5. EMPIRI

I studiens femte kapitel presenteras de företag som ingått i undersökningen. Den information som tillhandahållits från respondenterna kommer att presenteras med hänsyn till information som omfattas i studiens referensram.

Informationen som är sammanställd i studiens empiri avser hur det ser ut i utvalda revisionsbyråers verksamhet efter lagstiftningen om den frivilliga revisionen.

5.1 Revisionsbyrå A

5.1.1 Revisionsbyrå och respondent

Revisionsbyrån tillhör en av "The Big Four" och har i Halmstad strax under 40 anställda och i hela landet mellan 3000-3500 anställda. Av dessa är ca 200 partners i företaget. Studiens första respondent är godkänd revisor och auktoriserad redovisningskonsult. Hon började jobba på revisionsbyrån 2002 och fick sin revisorsexamen 2006.

5.1.2 Revisionsbyråers personal

Tjänster och rekrytering

På revisionsbyrån jobbar bland andra godkända revisorer, auktoriserade revisorer och auktoriserade redovisningskonsulter. Respondent A berättar att det efter revisionspliktens avskaffande främst är de "rena revisionsuppdragen" byrån blivit av med. Med dessa menas de där byrån inte medverkat i sina kunders redovisning, bokslutsarbete eller årsredovisning, utan endast reviderat företaget. Respondenten säger att det ofta är den som gör redovisning och bokslut som har kontakten med kunden, och att bortfallet i detta fall därför blir på både gott och ont eftersom det här inte har inneburit någon direkt kundkontakt.

Det har efter revisionspliktens avskaffande förekommit att personal på revisionsbyrå A har förflyttat sig till privata företag eller andra revisionsbyråer. Innan avskaffandet har delar av personalen på kontoret som tidigare arbetat inom olika områden nu huvudsakligen övergått till att arbeta med revision.

En viktig egenskap när byrån rekryterar personal är den sociala kompetensen. Respondenten menar att det är något man behöver, resten går att lära sig och alla som lärs upp behöver olika lång tid. Hon säger också att det efter revisionspliktens avskaffande blivit extra viktigt att anställa personal som besitter en god social förmåga. Eftersom revisionen i många fall numera inte är tvingande kräver det att den som utför ett jobb verkligen förstår kundens verksamhet och kan komma med förslag till eventuella förbättringar. Rekryteringsprocessen sedan den frivilliga revisionsplikten för mindre aktiebolag blev ett faktum har resulterat i att det på den lokala byrån uppskattningsvis tillkommit två personer i personalen, en inom revision samt en inom affärsservice.

Vidareutbildning

Det är mycket utbildning av personal på byrån; intern och extern utbildning och det finns fastställda kursplaner inom de olika områden de anställda verkar. Det sker också många utbildningar på annan ort. En gång om året brukar byrån ta sina godkända och auktoriserade revisorer samt auktoriserade redovisningskonsulter till Kristianstad där det förs utbildning och går genom vad som är nytt för året.

5.1.3 Marknad och konkurrens

Gällande den del av byråns kunder som utgör mindre aktiebolag och som berörs av revisionsplikts avskaffande, hade byrån ingen nuvarande statistik som behandlat området. Revisionsbyrå A kunde dock tänka sig att det handlar om 10 procent av deras kunder.

Konkurrenssituation

Respondent A bedömer att efterfrågan kring revision för de bolag som har möjlighet till frivillig revision till viss del har minskat. Hon menar att de vilande bolag där det inte finns någon aktiv personal inte efterfrågar revision i samma utsträckning då det för dem bara är en kostnad. Hon menar ändå att så länge det finns en verksamhet i bolaget är det många av företagen med frivillig revision som vill ha kvar den. Rådgivningstjänsterna som finns menar hon, i likhet med tidigare, efterfrågas i stor utsträckning.

Konkurrensmässigt menar respondent A att de bolag som faller under den frivilliga revisionsplikten och anser sig ha en stark redovisningsbyrå som sköter deras redovisning, har valt bort revisionsbyrån till förmån för redovisningsbyrån. Andra konkurrenter som nämns är de mindre revisionsbyråerna Baker Tilly och Akridi, vilka respondent A anser har en stark position lokalt. Något samarbete med andra byråer eller konsulter har revisionsbyrån respondent A verkar för inte haft vare sig före eller efter revisionsplikts avskaffande för de mindre aktiebolagen.

Marknadsföring

Marknadsföring av byrån sköts till stor del centralt, och detta har därför den lokala byrån ingen inverkan på. Dock har det på senare tid förts annonskampanjer i den lokala tidningen, vilket respondent A menar är ovanligt från deras sida. Hon påpekar också att den marknadsföring som görs nu riktar in sig på mer än revision, det är en marknadsföring som visar att man kan erbjuda sina kunder mer av "allt".

Priserna på byråns tjänster bestäms genom att man tittar på hur marknaden ser ut och vad som är brukligt att ta betalt. Respondenten nämner också att man normalt tar betalt per timme, men att man delvis håller på att frångå systemet genom att ha en mer fast prislista. I samband med detta nämns främst avdelningen för affärsservice. Revisionstjänster som utförs får dock inte ha något fast arvode. På byråns tjänster efter och före avskaffandet ser respondent A inga skillnader ur en prismässig synvinkel, utan menar snarare att de inkomster som bortfaller är de som företag med frivillig revisionsplikt valt bort. Dock menar hon att det kan kompenseras genom att tillgodose kunderna med mer rådgivning.

5.1.4 Organisation – revisionsbyråers struktur

Struktur

Respondent A berättar att byrån just nu håller på att utveckla olika webbaserade affärssystem. De beskrivs som en internetplattform där kunder kan köpa tjänster som gör att de kan lägga upp sin redovisning direkt på plattformen. Revisionsbyrån och kunden kan därmed ha kontakt via denna. Utvecklingen drivs av det centrala kontoret och håller i nuläget på att lanseras. De som jobbar med projektet lokalt under det centrala kontoret är personalen på avdelningen affärsservice. Respondent A berättar att hon upplever det som att avdelningen efter de nya avskaffningsreglerna från 2010 fått stå mer på egna ben. Inom affärsservice finns tjänster för bokslut och rådgivning. Hon berättar att avdelningen tidigare fick följa och lyssna mer till revisorn, men att de nu får fatta mer beslut självständigt.

Revisionsbyråns samarbete anställda emellan innefattar mycket teamarbete i den bild respondent A ger, framför allt under de perioder då bokslutsarbetet är i full gång.

Revisionsbyråns organisationsstruktur innefattar sju olika nivåer och man får successivt jobba sig upp från den första nivån, där man kommer in som nyanställd. Den nyanställda kallar man "associate" och den sjunde och sista nivån kallas "partner". Dessa sju steg förklarar respondent A som byråns professionella nivåer. På det lokala kontoret innefattas också andra grupperingar där de har en ledningsgrupp och en marknadsgrupp. Båda grupper innefattar representanter från byråns olika avdelningar. De avdelningar som finns på byrån är moms, skatt, advisory (rådgivning), affärsservice, revision och kommunal sektor. Av dessa är det revisionsavdelningen, som trots revisionspliktens avskaffande för de mindre aktiebolagen, tar in störst andel av byråns inkomster.

Revisionsbyråns avdelning för rådgivning, kallad advisory, har än så länge endast en anställd på det lokala kontoret. Det är inte heller här det verkar vara sikte på att utöka sig lokalt, istället talas det om att det kommer mer rådgivning gällande tjänster som moms, skatt och familjerätt.

5.1.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid

Respondent A berättar att många av de företag som sedan revisionspliktens avskaffande haft möjlighet att välja bort revision, har gjort det och menar att det är inkomster som byrån tappar. Hon säger dock att många av dessa är vilande bolag utan några anställda och att det därmed inte rör sig om någon kundkontakt. Istället menar hon att dessa timmar, som tidigare gått förlorade i kundkontakt, nu kan ägnas åt en rolig revision där man träffar sina kunder.

Inom ett femårsperspektiv tror respondent A att branschen kommer att utökas vidare med mer affärsservice och fler tjänster kring revisionen, dock inte någon utökning av nya avdelningar på det lokala kontoret. Respondenten tror att det kommer dröja innan en utveckling av nuvarande gränsvärden för frivillig revision sker. Hon vill inte säga att revisionsavdelningen kommer bli mindre efterfrågad, det tror hon inte heller. Respondenten tillägger att hon jobbar på en byrå där de satsar på att växa och nyanställer för fullt!

5.2 Revisionsbyrå B

5.2.1 Revisionsbyrå och respondent

Revisionsbyrå B är en mindre byrå som har en stark position lokalt i Halmstad och har verkat här i ett decennium. På kontoret finns det 13 anställda och i dagsläget har det en ägare. Studiens andra respondent är auktoriserad revisor och har varit i branschen sedan 1994. Innan dess har han även varit konsult.

5.2.2 Revisionsbyråers personal

Tjänster och rekrytering

Respondent B berättar att revisionsbyrån idag bygger upp sin verksamhet med mer redovisning, vilket är ett medvetet val. Det har nyligen anställts en person extra för att arbeta med redovisning och han menar att det görs bland annat för att fylla upp den omsättning som tappats på revisionsuppdragen sedan avskaffandet av revisionsplikten för de mindre aktiebolagen. Respondent B ser idag ingen större skillnad i revisorernas arbetsuppgifter om man jämför med tiden innan avskaffandet. Han menar att de bolag som inte ser något behov av att ha en revisor istället kan vända sig till den auktoriserade redovisningskonsulten. Han ser även att konsultation är ett område som kommer att växa.

Det har på revisionsbyrå B förekommit ett fall, efter lagen om frivillig revisions ikraftträdande, där en anställd på byrån har bytt tjänst till ett ekonomjobb på ett större företag.

På revisionsbyrå B:s kontor har det efter avskaffandet blivit så att alla de anställda nu börjat arbeta delvis med redovisning till skillnad från tidigare då det varit en mer strikt uppdelning.

När det gäller rekrytering av personal till byrån talar respondent B om att det är viktigt att ha lätt för att skapa kundkontakt, förmågan att kunna prata och förstå olika typer av människor. Det är också viktigt att kunna hantera stress på ett bra sätt, då revisionsbyråer inte sällan har en del hektiska perioder. Respondenten nämner även att byrån vid rekrytering ser den sökandes betyg som mindre viktiga, och att de snarare ser till de personliga egenskaperna. Han menar att det efter avskaffandet ligger ett större ansvar på de auktoriserade redovisningskonsulterna, som fått ta en del av det ansvar som tidigare mestadels låg på revisorerna. Det har tillkommit ytterligare två personer till personalen på byrån sedan avskaffandet, en verkande inom revision och en inom redovisning. Respondent B nämner att tillsättandet till revisionsområdet inte berodde på avskaffandet.

Vidareutbildning

Utbildning av personal på byrån görs bland annat med hjälp av den framstående organisationen FAR:s kurser. Revisionsbyrån är också medlem i ett nätverk som har kurser respondenten själv deltagit i. När det gäller kurser inom skatt så går byrån via Tholin & Larsson. Respondent B berättar att det handlar om externa kurser. Det förekommer även intern utbildning på byrån, dock inte med frekventa mellanrum.

5.2.3 Marknad och konkurrens

Den del av revisionsbyrå B:s kunder som berörs av avskaffandet 2010, uppskattas till omkring 25 procent.

Konkurrenssituation

Respondent B menar att efterfrågan för revision och rådgivning från de företag som berörs av avskaffandet är varierat. Byrån har något som kallas kombiuppdrag; uppdrag där de gör både bokslut och revision för ett företag. Respondent B berättar att det är många av företagen i dessa uppdrag som väljer att ha kvar sin revisor. Revisionsuppdragen som försvunnit har till stor del handlat om redovisningskonsulter som det gjorts revision på samt externa uppdrag från företag som kommit till byrån en gång årligen endast för revisionens skull.

När det gäller konkurrensen från andra byråer som tillhandahåller tjänster inom revision och redovisning är det respondent B:s uppfattning att det främst är redovisningsbyråerna som efter avskaffandet mött en ökad konkurrens från revisionsbyråerna. De har själva märkt av att redovisningsbyråer de för samarbete med har förlorat kunder som istället har kommit till deras revisionsbyrå. Bland de kunder som lämnat redovisningsbyråer till förmån för revisionsbyråer nämns kunder som vill ha både redovisning och revision på samma byrå. Bland revisionsbyråns konkurrenter nämns de stora byråerna, men det påtalas att revisionsbyrå B:s kunder förmodligen inte skulle övergå till dessa bland annat av prismässiga skäl. Istället är det lokala byråer i samma storlek som de främst konkurrerar om sina kunder med, samt privatägda bolag.

När det gäller revisionsbyrå B:s samarbete med andra byråer eller konsulter säger respondenten att byrån har haft och har mycket samarbete med redovisningsbyråer. Han säger också att det har blivit ett tätare sådant efter revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag. Man skapar en tätare kontakt och för diskussioner kring framtiden och ser vilka tjänster som kan komma att utvecklas och erbjudas framöver på marknaden.

Marknadsföring

Marknadsföring har revisionsbyrå B inte haft så mycket av, det förklaras med en god inströmning av kunder. Det de har som verktyg till att visa framfötterna är deras hemsida. De har också talat med sina kunder och hört att de i sin tur har rekommenderat deras revisionsbyrå vidare till andra. Respondenten säger att byrån har funderat på att öka sin marknadsföring efter avskaffandet av revisionsplikten, men att de hittills inte har blivit något av det. Revisionsbyrå B har än så länge väldigt låga marknadsföringskostnader. I samband med den lågmälda marknadsföringen nämns också att byrån haft mycket annat att göra, de har även köpt upp en byrå.

De priser som revisionsbyrån väljer att sätta bestäms dels efter löner och dels efter hur läget på marknaden ser ut, de vet ungefär hur mycket de andra byråerna tar för sina tjänster. På kontoret sätts priserna per arbetad timme. Respondent B berättar även att de oftast inte får ut hela beloppet, utan det blir korrigeringar främst neråt på grund av en ökad tidsomfattning som därmed medför en högre kostnad för kunden. Vad respondent B kan se är att priserna i revisionsbranschen totalt sett verkar ha ökat något till följd av de gränsvärden som satts för den frivilliga revisionen. Han förklarar det med att ingen byrå vill tappa intäkter och förlora vinst. Även på redovisningstjänster nämns en ökning i timpriser. Respondent B ser det inte heller som någon pressande konkurrens i och med att alla byråer verkar följa med i prishöjningen.

5.2.4 Organisation – revisionsbyråers struktur

Struktur

Respondent B berättar att det i dagsläget efterfrågas alltmer internetbaserade program där man gör webbaserad redovisning. Det är även något revisionsbyrån för diskussioner kring tillsammans med sina samarbetspartners för att kunna utveckla dessa nya tjänster och tillgodose kunders behov. De nya programmen för webben innebär att man scannar in materialet som kunden innehar i pappersformat för att de sedan smidigt skall kunna gå in på Internet och hålla koll på sina fakturor och verifikationer.

Revisionen menar respondent B är mer traditionellt styrd och att den är svår att utveckla på det sätt man gör med redovisningen. Dock har byråns samarbete med det nätverk de är medlemmar i gjort att nya program framtagits som kunnat göra revisionen mer effektiv.

På revisionsbyrå B förs det mycket teamarbete och alla anställda på byrån får göra revision någon gång för lärdom och för att kunna hjälpa till när det behövs. Man får en slags cirkulation där uppdragen går runt bland de anställda. Det menar respondent B medför fördelar i och med att man låter uppdragen gå runt bland de anställda som då får chans att komma med nya infallsvinklar. Ingen behöver heller sitta utan något jobb att göra då man ger arbetet till den som i så fall inte har några uppdrag. Nackdelen med cirkulation på uppdragen kan vara att man går miste om den effektivitet som kan skapas genom den upprepade individuella processen.

Organisationsstrukturen i revisionsbyrå B beskrivs med att den har en ägare, som automatiskt får styra en del i företaget. Det påtalas dock att ägarstrukturen på byrån är under förändring till att så småningom ha flera delägare. Revisorerna som skrivit på handlingarna vid en revision bär det yttersta ansvaret inför kunden och får också ett visst styre. I övrigt beskrivs byrån som en platt organisation där det är mycket eget ansvar som vilar på de anställda. Revisionsbyråns avdelningar är indelade i två; revision och redovisning. Mellan dessa beskrivs gränserna som flytande. Revisorerna gör dock ingen bokföring då det inte ingår i deras arbetsuppgifter. Den avdelning som byrån får sina största inkomster från är idag

revisionen, men respondent B menar att det förmodligen kommer att gå jämt upp med redovisningsavdelningens inkomster inom några år. Han berättar att redovisning dock kräver mer personal, medan man kan öka revisionen mycket mer utan att tvingas till någon större ökning på personalsidan.

Efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag ser inte respondent B stora förändringar på konsulttjänsterna som finns idag jämfört med tidigare. Möjligen görs mer rådgivning för att få företag att omställa sig från enskilda firmor till aktiebolag. Redovisningstjänsterna ökar som byrån själv fått erfara. Skattekonsultation för företag är något som också efterfrågats mer. Respondent B var dock tveksam om det egentligen är kopplat till revisionspliktens avskaffande, han såg inget klart samband däremellan.

5.2.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid

Inom ett år tror respondent B att redovisningstjänsterna (ej anställda) på byrån där han verkar kommer att öka ytterligare. Marknadsföringen kommer möjligen att öka lokalt på byrån för att ta igen de inkomster byrån tappat på kunder som valt att ta bort revisionen efter avskaffandet. Det förespråkas också ett bredare samarbete med fler konsulter och andra samarbetspartners utöver de nuvarande redovisningsbyråerna. Revisionsuppdragen och utvecklingen där kommer i det närmaste inte att öka. Det förklaras med att det är fler processer inom revisionsområdet.

Ur ett femårsperspektiv tror respondent B att det är redovisningssidan som kommer att närma sig omsättningen för revision på den lokala byrån, förutsatt att dagens gränsvärden för frivillig revision håller i sig. Gällande framtidens gränsvärden menar han att många talar om en kommande höjning, men att detta är svårt att veta i dagens läge. Han tror också att revisionen kommer att bli dyrare för de företag som enligt lag måste ha den. Anledningen är att revisionsbyråer skall kunna kompensera för de inkomster som förlorats sedan gränsvärdena införskaffades 2010. Han hoppas dock istället att man kan kompensera bortfallet på revision genom att få in fler nya kunder till sin byrå. Någon minskning av specifika avdelningar kan respondent B i nuläget inte se något av. Det talas snarare om öknings av diverse konsultationstjänster, däribland skattekonsultation.

5.3 Revisionsbyrå C

5.3.1 Revisionsbyrå och respondent

Revisionsbyrå C tillhör ett starkt nätverk, men är ett eget företag och bestämmer själv på sitt lokala kontor i Halmstad där de har en stark position. Företaget har verkat här sedan 1997 och har idag 23 anställda, varav 8 är delägare. Respondent C arbetar som godkänd revisor och har varit det sedan 2003. På revisionsbyrån är hon delägare, samt personal- och ekonomiansvarig. Hon har varit verksam på revisionsbyrån sedan den startades i Halmstad.

5.3.2 Revisionsbyråers personal

Tjänster och rekrytering

Revisionsbyrån har bland personalen godkända och auktoriserad revisorer samt de som inte är godkända eller auktoriserade ännu, dessa kallar man revisorsassistenter. På området för redovisning har kontoret redovisningskonsulter. Alla på byrån arbetar med skatter och moms på den nivå de kan hantera områdena.

Sedan starten av det lokala kontoret 1997 har personalen på byrån ständigt ökat, till en början var de 3 medarbetare för att femton år senare vara 23. Några förändringar av byråns personaltjänster efter avskaffandet kan respondent C inte se, bara att de nyanställer och just

nu är det på området för revision som ny personal skall tas in. Någon förändring i de uppgifter som byråns revisorer gör har inte skett efter revisionspliktens avskaffande för de mindre aktiebolagen. Respondent C menar att själva revisionen som utförs är lagreglerad och så fast styrd att den inte är något som man kan ändra på. Hon berättar att byråns genomsnittskund är en så kallad kombikund där man utför uppdrag som inkluderar både bokslut och revision. Därför är det oftast redovisningskonsulter, revisorsassistenter och någon godkänd- eller auktoriserad revisor med i dessa uppdrag. När det gäller rådgivning menar respondent C att byrån tillgodoser sina kunder med det främst via den i personalen som har kontakt med kunden genom att ha fått ett uppdrag för den.

Det har på revisionsbyrå C efter revisionspliktens avskaffande förekommit två fall där anställda bytt jobb och förflyttat sig till andra företag. Inom det lokala kontoret är det ingen som har förändrat sina arbetsuppgifter under samma tidsperiod.

Vid rekrytering av personal ses det till hur god samarbetsförmåga en person tycks ha, vilket rankades som nummer ett. Det är också tal om de personliga egenskaperna folk besitter; det är önskvärt att vara positiv, ha ett logiskt tänkande, en god analysförmåga och att vara duktig på kommunikation med olika sorters folk. Respondent C nämner att man ofta kan få en bra känsla för personligheten när man tänkt anställa någon ny. Det som istället anses svårare är att veta hur en ny person fungerar i det praktiska arbetet. Att några egenskaper bland personalen har blivit viktigare sedan den frivilliga revisionsplikten för mindre aktiebolag anser respondenten inte. Personalstyrkan på revisionsbyrå C har sedan avskaffandet den 1 november 2010 ökat med fyra personer; två redovisningskonsulter, en revisionsassistent och en administratör.

Vidareutbildning

Utbildning av personal på byrån beskrivs som en blandning av intern och extern utbildning. Vid nyanställning av personal börjar man med att en erfaren anställd på byrån går genom grundliga saker. Så småningom fylls det på med externa kurser där man åker iväg till andra städer och även utomlands.

5.3.3 Marknad och konkurrens

De kunder till revisionsbyrå C som berörs av revisionspliktens avskaffande uppskattas till omkring 10 procent.

Konkurrenssituation

Efterfrågan från de mindre företag som omfattas av den frivilliga revisionsplikten förklarar respondent C med att de företag som sedan tidigare har anlitat en redovisningsbyrå till att sköta företagets bokslut och bokföring väljer efter avskaffandet ofta att avreglera revisorn. De kunder som anlitar revisionsbyrå C för kombiuppdrag; uppdrag där byrån sköter både bokslut och revision för kunden, har de inte tappat särskilt många av. De väljer ofta att ha kvar revisionen då de känner att de tillgodoses med goda tips och råd. Efter avskaffandet har revisionsbyrå C informerat de kunder som berörs och de kan även råda vissa företag att inte ha revision. Bland dessa nämns företag som inte har som mål att växa eller utvecklas vidare. Väljer de företagen, där kombiuppdrag utförs, bort revision försätter det också revisionsbyrån i en situation fri från ifrågasättande av jäv.

Någon utökad, möjligen minskad, konkurrens från andra redovisningsbyråer och konsulter kan respondenten inte se något av efter avskaffandet. Det som nämns är att man tappat en del av de kunder som numera ingår i de företag som omfattas av frivillig revision och som därför valt bort revisorn. De stora konkurrenterna på den lokala marknaden är den stora byrån PwC,

menar respondent C, eftersom de jobbar mot samma slags kunder som är små- och medelstora ägarledda företag.

Revisionsbyrå C nämner att de som byrån för samarbete med är företagen som ingår i det nätverk de är medlemmar i. Denna förändring var relativt nyligen, men det påpekas att det inte är någon förändring som har med avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag att göra.

Marknadsföring

Revisionsbyrå C har inte satsat mycket på att marknadsföra sig. Respondenten berättar att kunderna verkar hitta dit ändå och att det är en god inströmning på dem. Hon berättar att det ofta är nya kunder som ringer och har fått råd från byråns tidigare eller befintliga kunder som har rekommenderat revisionsbyrå C. Respondent C menar dock att det aldrig är fel att marknadsföra sitt varumärke, trots att de inte gjort så mycket verkställande av det än. Byrån är dock med som sponsor för en idrottsförening, men det görs ingen ständig annonsering. Någon skillnad i marknadsföringen för revisionsbyrå C före och efter revisionsplikens avskaffande 2010 påtalas inte.

Priserna som sätts på revisionsbyråns tjänster bestäms av olika parametrar. Dels beror det på hur kvalificerat jobb det är som behöver utföras, revisionen klassas som hög och det medför en högre taxa än exempelvis bokföring. Det beror även på om den som utför jobbet är relativt ny eller är mer erfaren, då kan den också ta mer betalt för sina tjänster. Utöver de interna faktorerna tas det hänsyn till hur konkurrenterna ligger prismässigt samt försöker man få en känsla för vad kunderna är beredda att betala. Priserna på byråns tjänster sätts per timme. Respondent C ser ingen prismässig förändring efter revisionsplikens avskaffande för de mindre aktiebolagen, mer än att priserna ökar lite varje år till följd av inflationens påverkan.

5.3.4 Organisation – revisionsbyråers struktur

Struktur

När revisionsbyrå C skall nämna en satsning eller utveckling de gör på byrån i nuläget nämner respondenten en intern satsning som handlar om kulturen inne på företaget. Hon talar om att bibehålla företagskulturen trots att det inte sällan kommer dit nyanställda. Respondent C nämner det som viktigt att kunna behålla den personliga känslan med företagets kunder, att man hjälps åt i arbetet och att man försöker ha kul på jobbet. Hon benämner det hela som en ”inåt-satsning”. Hon säger: *”Vi tror att om vi trivs här, har kul, jobbar bra ihop och utvecklas så trivs vi. Och då trivs kunderna och så blir det en positiv spiral och då går det bra!”*

När det gäller hur de arbetar på revisionsbyrå C:s kontor påtalas att varje medarbetare innehar ett självständigt ansvar, men att det också innefattar ett brett samarbete. Samarbetsförmåga, som är en viktig egenskap vid rekrytering till byrån, behöver de anställda alltid ha med sig. Då ansvaret är högt på den enskilda medarbetaren är det även dennes ansvar att se till att den får hjälp från övriga medarbetare när det behövs.

Respondenten beskriver revisionsbyrå C:s organisationsstruktur som väldigt platt. Av de 23 anställda på byrån är 8 delägare, varav en äger lite mer än de andra, och dessa beslutar saker gemensamt. De åtta delägarna är också ansvariga inom olika områden, de finns exempelvis inom personal, ekonomi, IT och kvalitet. Utöver de åtta delägarna finns övriga medarbetare på ett längre led under dessa. Respondent C menar att byrån inte har några uttalade avdelningar, men om man skulle sätta upp de två huvudområdena som avdelningar hade man delat in de i en avdelning för redovisning, samt en för revision. Respondenten menar att det idag troligen är avdelningen för revision som får in de största inkomsterna, trots att personaltjänster på de

två områdena är ganska jämt fördelat. Det förklaras med att timpriserna för revisionstjänster är högre.

5.3.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid

Utvecklingen på den lokala revisionsbyrån under det närmaste året tror respondenten kommer fortsätta framåt och byrån siktar på att anställa åtminstone två personer till under denna period. Att några avdelningar eller områden inom revisionsbyråer under de närmaste åren kommer att bli mer eller mindre efterfrågade tror hon inte. Snarare kommer det att hålla en relativt jämn nivå med rådande läge på byrån idag där hon ser att redovisning och revision efterfrågas i likartad utsträckning.

Omsättningsmässigt tror respondent C inte att revisionsbranschen kommer att gå ner. Hon menar att det finns ett behov av revisorer och trots att många regeringar i länder världen över vill göra det enklare när det gäller att driva företag (bland annat med revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag), menar hon att fallet inte är riktigt så enkelt. Att driva ett eget företag och få det att gå runt är en komplex process. Därför tror respondenten att revisorers tjänster kommer behövas vidare. De nuvarande gränsvärdena för frivillig revision tror hon kommer att höjas så småningom, men påtalar att detta ser ut som en längre process.

5.4 Revisionsbyrå D

5.4.1 Revisionsbyrå och respondent

Revisionsbyrån tillhör en av ”The Big Four” och har på sitt lokala kontor i Halmstad runt 20 anställda. Av byråns ca 1600 anställda runt om i landet är omkring 120 av dessa delägare i byrån. Den fjärde respondenten är auktoriserad revisor sedan femton år tillbaka och har varit verksam i revisionsbranschen i över 30 år.

Gällande bilaga III med kompletterande frågor till byrån som gjorts vid ett senare tillfälle, har dessa besvarats av revisionsbyrå D:s kontorschef då vår första respondent för byrån tyvärr drabbats av förhinder och ej haft möjlighet att kunna svara på dessa frågor. Kontorschefen har varit verksam som auktoriserad revisor sedan 2007, jobbat på revisionsbyrå D i 15 år och varit den lokala byråns kontorschef sedan slutet av 2011.

5.4.2 Revisionsbyråers personal

Tjänster och rekrytering

Denna större revisionsbyrå har bland de anställda titlar som godkända och auktoriserade revisorer, auktoriserade redovisningskonsulter, redovisningsassistenter och revisorsassistenter. På kontoret finns även en skattejurist samt en anställd som är inriktad på områden för moms.

Sedan byråns verksamhet startade i Halmstad (1990 köptes byrån upp av nuvarande ägare) berättar respondent D att kontoret har utvecklat ekonomitjänster med redovisningstjänster och arbete inom löneadministration. Detta beror snarare på utvecklingen inom branschen än att vissa mindre aktiebolag numera kan välja bort revision, menar respondenten. När det gäller tjänsterna byrån tillgodoser sina kunder med menar han att det görs en riskbedömning av kundernas verksamhet och man för en dialog med dessa för att komma fram till vilken typ av rådgivning som passar var företag bäst. Det beskrivs som att revisionsbyrån gör ett kartläggande över kundens behov, och det påpekas att det ofta är många företag som är i behov av någon form av rådgivning.

Det har på revisionsbyrå D sedan lagstiftningen i november 2010 förekommit tre fall av anställda som bytt arbete, bland annat till annat företag. Kontorschefen menar dock att det inte haft något att göra med verkställandet av frivillig revision. Det är ingen bland kvarvarande personal på byrån som sedan avskaffandet har bytt arbetsområde.

Vid byråns rekrytering av personal påpekas att man ser till den sökandes intresse för yrket och att detta är en viktig punkt. En annan ytterst viktig egenskap för att kunna sälja in tjänster till kunderna menar respondent D är en god social förmåga. Respondenten tar också upp att man ser till utbildningsnivån och för ett jobb inom revisionsområdet krävs ofta mer utbildning än för den som siktar på att enbart jobba inom redovisning. Revisionsbyrå D:s kontorschef anser inte att någon egenskap blivit viktigare att inneha bland nyanställda sedan avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag. Bland personalen har det sedan lagstiftningen tillkommit tre nya personer, dock har dessa ersatt det antal som lämnat byrån sedan samma period.

Vidareutbildning

Revisionsbyrå D:s utbildning av personal beskrivs som en ”anvisad väg med basutbildningar” för de som siktar på en karriär inom redovisning och revision. Utbildningarna är noggrant schemalagda. Under de fem första åren man jobbar på byrån är det mycket utbildningar centralt uppe i Stockholm. Revisionsbyrån innehar också en så kallad revisionshandbok som är till för hela den globala verksamheten där man kan läsa om de standarder som finns på byrån.

5.4.3 Marknad och konkurrens

Respondent D säger att det troligen är så lite som mellan 1-5 procent av revisionsbyrå D:s kunder som omfattas av gränsvärdena för avskaffandet av revisionsplikten som kom 2010. Han nämner också att kundbasen bygger på personliga relationer mellan byråns anställda och de kunder de har.

Konkurrenssituation

I efterfrågan på revisionstjänster bedömer respondenten att det är en stor skillnad på företag som varit verksamma under en lång tid jämfört med de nyare företag som funnits en relativt kort period på marknaden. De äldre företagen vill ofta ha kvar revisorn då de ser det som en kvalitetssäkerhet och en ekonomisk certifiering. Det kan också vara så att banker och leverantörer till deras företag gärna ser att företaget använder sig av revision. Bland de bolag som är relativt nystartade ser respondent D att flera av de som nu har möjlighet att välja bort revision gör det. Orsaker till det kan vara att många nystartade företag har brist på likvida medel. Han menar dock att behovet av rådgivning finns kvar i många fall, och att en del företag som till en början valt bort detta senare ofta ser ett behov av det.

Man har på revisionsbyrå D inte märkt mycket av någon förändring konkurrensmässigt efter revisionsplikten avskaffande för de mindre aktiebolagen. Det är dock svårt att veta om nystartade företag istället väljer att gå till en redovisningsbyrå, men att det i nuläget verkar förekomma med begränsade effekter. Som konkurrenter till byrån nämns främst några av de övriga stora byråerna som ingår i ”The Big Four”, samt även den lokalt starka revisionsbyrån Baker Tilly. Respondent D menar att relationen till de andra byråerna är vänskaplig och att det inte förs något ”marknadskrig” i kampen om varandras kunder.

Samarbetet revisionsbyrå D innehar med andra byråer är lokalt främst redovisningsbyråer. De personliga relationer som byråns personal har med tidigare kunder nämns också som viktiga för ett fortsatt samarbete. Respondent D upplever inte att samarbeten eller sättet att samarbeta har förändrats sedan lagen kom om den frivilliga revisionsplikten berörande mindre företag.

Marknadsföring

Marknadsföring av revisionsbyrån sköts dels centralt uppe i Stockholm och dels på det lokala kontoret i Halmstad som är den delen de själva kan styra över. De har annonsering och innehar även kontakt med bank och advokat för att erhålla tips om kunder som har ett intresse och kan vara i behov av deras tjänster. Det förs olika aktiviteter med diverse inbjudna företag och intressenter, och revisionsbyrån är inte sällan ute på skolor för att marknadsföra sin verksamhet. Respondent D tror inte att marknadsföringen har påverkats direkt av avskaffandet. Möjligen kan redovisningsbyråer nu se en ökad öppning för deras verksamhet och det leder i sin tur till att revisionsbyråerna visar kunderna att de har ett bredare utbud av tjänster.

När det gäller prissättningen av revisionsbyrå D:s tjänster till kunderna utgår de genom ett kalkylpris utifrån företagets egna omkostnader där man bland annat tar hänsyn till krav på räntabilitet. Byrån tittar också på vad det sätts för priser generellt på marknaden och vad den anser vara rimliga nivåer på priser. Respondent D menar att många kunder verkar vara fixerade vid timpriser, som byrå D också tillhandahåller. Han påtalar att de vill styra bort timpriserna till en variant där man i första hand prissätter tjänsterna. Revisionstjänsterna får det dock inte ha något fastpris, då det skulle ge ett dåligt underlag till att utföra en god revision. Någon prismässig förändring till följd av de insatta gränsvärdena för frivillig revision kan respondenten inte märka av, han menar att revisionsbyrå D upprätthåller sin prisnivå.

5.4.4 Organisation – revisionsbyråers struktur

Struktur

När respondent D talat om de lokala satsningar som byrån gjort nämner han att de i nuläget satsar mycket på marknadsföring och att de även har blivit utsett till ett av landets tillväxtkontor. Vidare berättar han om en satsning som gjorts i anlitaandet av en firma som förhoppningsvis kommer att tillföra kontoret nya kunder.

Arbetet på kontoret mynnar ut i mycket gemensamt teamarbete där man ofta är 2-3 personer som levererar en tjänst till kunden. Man tar också hjälp från andra håll i Sverige där byrån finns, exempelvis av redovisningsspecialister från större städer. Respondent D berättar att man anpassar teamet på byrån till de behov kunden har, och han nämner att enmansuppdrag på byrån är sällsynt då man ofta levererar ett helt ”paket” av tjänster.

Organisationsstruktur på revisionsbyrå D beskriver respondenten som att de större kundföretagen hanteras i de stora städerna, medan de ägarledda företagen hanteras med geografisk spridning, i detta fall de södra delarna av landet. Det finns också informella grupperingar där branschspecialister som verkar inom byrån har hand om särskilda områden. Det kan exempelvis vara en specialist som riktar in sig på de finansiella företagen. Respondent D menar att man inte har delat upp den lokala byrån i några avdelningar, men att det förekommer en indelning som inkluderar tre områden; rådgivning, högre kvalificerad rådgivning och revision. Av de intäkter områdena skapar räknar han med att ca 70 procent inkommer till hela rådgivningsområdet, medan revisionen står för runt 30 procent. Den mer kvalificerade rådgivningen innefattar bland annat rådgivning kring bokslut och deklaration och den enklare formen gäller till exempel råd kring löpande bokföring. De konsultationstjänster som finns på byrån idag ser respondenten ingen direkt förändring i sedan gränsvärdena för frivillig revision tillkom.

5.4.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid

Den stora revisionsbyrå D:s lokala verksamhet i Halmstad hoppas på att växa volymmässigt under kommande år. Respondenten menar att konkurrenstrycket från andra byråer som erbjuder liknande tjänster idag onekligen är stort och att det gäller att hålla i sina kunder med vilka man haft långvariga relationer. Det påpekas att många nya företag möjligen väljer att inte ha revisor på grund av prismässiga skäl.

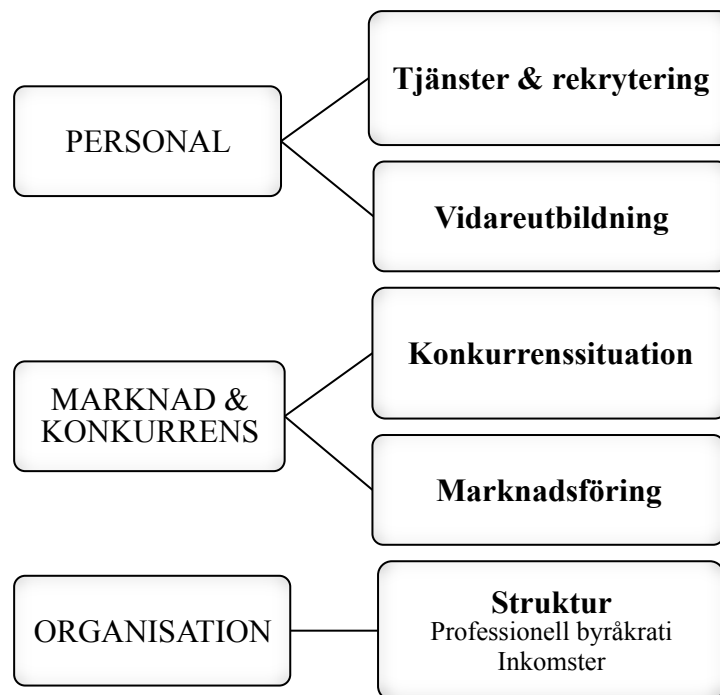
Ser man till hela revisionsbranschen menar respondent D att det inte är osannolikt att dagens nuvarande gränsvärden för frivillig revision kommer att höjas, vilket medför att de byråer som bedriver revision kommer försöka övertyga fler kunder att behålla eller skaffa revisor. Även kontorschefen tror på en kommande höjning av dagens gränsvärden. Revisionen kan komma att minska på sikt, men respondent D tror att rådgivningen istället kommer växa och därmed ta upp de bortfallande inkomsterna från revisionen. Respondent D tror dock inte det är några större svårigheter i att övertyga kunder om att satsa på revision. Han menar att många är beredda att satsa lite extra pengar för att få tillgång till den extra kvalité som en revisor kan ge.

6. ANALYS

Det sjätte kapitlet förbinder studiens referensram med studiens empiriska primärdata. Litteratur som behandlats i referensram ställs mot varandra, empiri ställs mot empiri samt jämförs med referensramen.

6.1 Analysmodell

Analysen har i vår studie följt modellen som presenteras i referensramens början, där verksamheten har delats in i de tre kategorierna personal, marknad och konkurrens samt organisation. Kategorierna i modellen innehar underkategorier som presenteras djupgående i analysen. Under struktur är ytterligare områden indelade som följer referensramens indelning, vilket också hela vår analysmodell gör. Analysen kommer även att behandla ett avslutande stycke där det ses till vad företagen har sagt om den lokala byråns och revisionsbranschens framtid i enighet med vad som tagits upp i studiens empiri.

Figur 3. Egenkonstruerad modell över kategorier i studiens analys.

6.2 Revisionsbyråers personal

6.2.1 Tjänster och rekrytering

Respondent B och D framhåller att företag ofta är i behov av rådgivning, vilket SOU (2008) också menar skulle bli en av revisionsbyråernas växande gren i sin verksamhet efter avskaffandet av revisionsplikten för de mindre aktiebolagen. Behovet har i sin tur gjort att respondent B:s byrå nyligen tillsatt personal inom redovisningsområdet där kunderna som inte ser behov av revision istället kan erbjudas råd från auktoriserade redovisningskonsulter.

SOU (2008) anser också att avskaffades av revisionsplikten i små aktiebolag innebär att antalet revisorer kommer att minska, vilket är inte något som respondenterna har erfarit. Respondenterna A och C säger att de fortsätter att öka och planerar att anställa personal inom

revision. Respondent B säger att deras byrå har gjort ett medvetet val att öka redovisningsavdelningen och de har nyligen anställt ny personal inom redovisning. Det görs också för att få in intäkter som de har tappat på grund av en minskad efterfrågan på revisionstjänster. Respondenterna A, B, C och D menar samtliga att deras byrå anställt personal inom revisionsområdet efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag.

Det har förekommit att personal på alla de undersökta revisionsbyråerna i studien har förflyttat sig till andra företag efter revisionspliktens avskaffande, i somliga fall till andra revisionsbyråer och andra företag. Detta är i enighet med vad SOU (2008) har förutspått. Bortfallet behöver däremot inte ha med de nyinsatta gränsvärdena för frivillig revision att göra. Dock har respondenterna för nämnda byråer inte sett något bortfall av revisorer efter att gränsvärdena för den frivilliga revisionen lagstodgats, något som Utredningen menar skulle bli en följd av avskaffandet (SOU, 2008).

I likhet med Halling (2007) är studiens samtliga respondenter eniga om att den som vill verka inom revisionsbranschen behöver inneha en god social förmåga då interagerandet med byråns kunder tillhör vardagen i arbetet. Respondent A menar att den sociala förmågan även har blivit extra viktig att se till efter revisionspliktens avskaffande. Respondent D nämner också att man vid rekrytering ser till utbildningsnivån då det ofta ställs högre krav på den som vill jobba inom revision än redovisning. Här kan man också se att den som siktar på en auktoriserad revisorstitel behöver ytterligare 60 högskolepoäng om man jämför med den godkända revisorstiteln (FAR, 2011). Respondent B menar att man inte ser till studieresultaten i första hand, vilket även Halling (2007) ger stöd för. Samarbetsförmåga är enligt Respondent C den viktigaste egenskapen när de anställer eftersom de ofta arbetar i team. Även logiskt tänkande och analytisk förmåga anses positivt att inneha. Detta är något som Gavin och Sumners (1989) betonar i sin artikel då de anser att gruppdiskussioner, ”case”-studier och sökande efter kunskap gör att det logiska tänkandet utvecklas samt förmågan att tänka kreativt.

6.2.2 Vidareutbildning

Revisionsbyråers externa utbildningar tillhör enligt Johnson (1991) den vanligaste formen av utbildning och dessa sker utanför kontorets fysiska verksamhet. Studiens samtliga respondenter nämner alla att det är en utbildningsform som görs relativt ofta. Respondent B berättar att de på hans kontor tar hjälp av organisationen FAR:s kurser, vilket är en utbildning som bygger på kompetens, samt hjälper personal att bevara och få tillgång till ny kunskap (FAR, 2012). Att vidareutbilda personal anses viktigt då marknaden är i ständig förändring (FAR, 2012; Johnson, 1991) och Jeppesen (2007) menar i sin tur att företagen måste anpassa sig efter dessa förändringar.

Internutbildning är också något som kan förekomma på revisionsbyråer, även samtliga i denna studie. Det är utbildningsprogram som företagen själva utformar och utbildningen sker då på kontoren (Johnsson, 1991). Detta är något som Respondent C berättar sker till en början för att de nyanställda skall komma in i arbetet och få en god grundkompetens.

6.3 Marknad och konkurrens

När det gäller hur stor del av de undersökta revisionsbyråernas kunder som direkt berörs av den frivilliga revisionsplikten har respondenterna gjort statistiska uppskattningar. Den större revisionsbyrå D:s kunder som faller under frivillig revision kunde tänkas vara så lite som 1-5 procent, medan den mindre revisionsbyrå B uppskattat motsvarande siffra till 25 procent. Revisionsbyrå A och B, större respektive mindre byrå, har uppskattat sitt berörda kundspann till 10 procent. Detta kan jämföras med att Utredningen spådde att byråerna kunde få räkna

med ett intäktsbortfall på 70 procent till följd av revisionsplikts avskaffande för de mindre bolagen (SOU, 2008).

6.3.1 Konkurrenssituation

Respondenter för revisionsbyråerna A och D talar om effekten av bortfallet av kunder till redovisningsbyråer till följd av avskaffandet. Respondent A menar att de på hennes byrå har märkt ett bortfall av kunder som istället väljer att gå till en redovisningsbyrå. Respondent för revisionsbyrå D talar också om kunder som kan ha övergått till redovisningsbyråer efter införandet av den delvis frivilliga revisionen, men att det i så fall än så länge endast skett med begränsade effekter. Enligt SOU (2008) var detta en effekt som kunde tänkas uppkomma efter att lagstiftningen om frivillig revision trätt i kraft.

Respondent för den mindre revisionsbyrå B talar mer om att det verkar vara redovisningsbyråer som efter avskaffandet fått möta en ökad konkurrens från revisionsbyråer. SOU (2008) menade på att det skulle bli revisionsbyråerna som skulle få möta en ökad Konkurrenssituation. Respondenten som verkar för den andra mindre byrån C kunde inte märka av någon konkurrensmässig effekt som uppkommit efter avskaffandet.

Studiens samtliga respondenter är eniga om att det råder ett bortfall av revisionskunder, om än ett litet sådant, bland de företag som efter den 1 november 2010 har möjlighet till frivillig revision. SOU (2008) menar att högst 30 procent av enmansbolag samt mindre bolag skulle välja att ha kvar revisionen vid ett avskaffande. Respondenterna för de mindre revisionsbyråerna B och C påtalar att de kunder byråerna har skött både bokslut och revision för varit mindre benägna att ta bort sin revisor. Respondent A menar att så länge ett bolag innehar en verksamhet är det många av dessa som väljer att behålla revisorn. Det är i enighet med SOU (2008) som antagit att de bolag som inte innehar någon verksamhet huvudsakligen kommer att välja bort revisionen. Respondent D ser en skillnad i att de bolag som varit verksamma på marknaden under en längre period ofta vill ha kvar revisorn för att kvalitetssäkra sitt bolag. Carrington (2010) likställer det med att de företag som låter sig granskas av en revisor får en hög grad av tillförlitlighet. Respondent D menar dock att många nystartade företag till följd av den frivilliga revisionen kommer att välja bort den då de till en början inte innehar de likvida medel som krävs. Respondenterna för de större revisionsbyråerna A och D, samt den mindre revisionsbyrån B, påtalar att rådgivningstjänster och bedrivandet av konsultation är ett område som kommer att växa. Det stämmer överens med vad Utredningen kommit fram till (SOU, 2008). Respondent A menar också att bortfallet av inkomster till följd av revisionsplikts avskaffande kan kompenseras genom att kunderna istället får tillgodoses med rådgivningstjänster från byrån. Även detta är något Utredningen förespråkade (SOU, 2008).

Av respondenterna till vår studie var det en av dessa som nämnde effekter i samband med samarbeten mellan deras byrå och andra parter efter avskaffandet. Respondenten för byrå B säger att samarbetet efter den frivilliga revisionen har blivit tätare mellan byrån och deras samarbetspartners i form av redovisningsbyråer. Det är i enighet med vad Utredningen föreslagit gällande att byråer kan slå samman sina verksamheter för att skapa kostnadsfördelar (SOU, 2008). Respondent B har också nämnt att revisionsbyrå B köpt upp en annan byrå.

Studiens revisionsbyråer C och D för även de ett samarbete med andra byråer och företag. De upplever inte att dessa samarbeten har förändrats sedan den frivilliga revisionsplikten kom. Respondent D berättar dock att revisionsbyrån anlitat en firma som förhoppningsvis skall bringa byrån fler nya kunder. Revisionsbyrå A har inte haft något samarbete varken före eller efter avskaffandet.

6.3.2 Marknadsföring

De större revisionsbyråerna A och D berättar att de anordnar annonskampanjer för att synas och för att visa potentiella kunder att de erbjuder ett brett utbud av tjänster. Respondent för byrå D menar att det kan vara så att revisionsbyråer efter avskaffandet av revisionsplikten ser en ökad potential i att tillgodose kunderna med fler sorters tjänster, vilket SOU (2008) menar är en viktig punkt. Även Jeppesen (2007) menar att större revisionsbyråer siktar på en större kommersialism (de vill tilltala fler potentiella kunder) och att de behöver positionera sig som mer än enbart revisionsbyråer. Kotler et al., (2008) anser att promotion (marknadsföring) är av viktig betydelse för kommunikationen som företagen (revisionsbyråerna) har med sina potentiella kunder. De mindre revisionsbyråerna B och C berättar istället om att deras byråer ännu inte har gjort några större satsningar i att marknadsföra sig. Vad som också nämns är att de får positiv respons från sina befintliga kunder som i sin tur rekommenderat deras byrå vidare till nya kunder. Detta kan jämföras med ”word of mouth”-metoden som Kotler et al. (2008) tar upp där de menar att såväl goda som sämre rekommendationer om en produkt kommer att sprida sig vidare via att olika parter samtalar med varandra.

När revisionsbyråer bestämmer hur mycket de kan ta betalt av sina kunder nämner samtliga i studien att man delvis tar hänsyn till marknaden och hur konkurrenterna sätter sina priser. Det är också i enighet med vad Kotler et al. (2008) tar upp gällande konkurrenters påverkan. Respondenterna A, C och D menar att priserna på revision inte har ändrat sig märkbart till följd av avskaffandet. De har inte påverkats av något annat än den ständiga årliga inflationen, som normalt ger en liten ökning varje år, menar respondent C. På revisionsbyrå B menar dock respondent B att man märker av en prisförändring till följd av den frivilliga revisionen. Han menar att timpriserna på revision- och redovisningstjänster generellt sett tenderar att ha ökat något mer märkbart sedan 2010. Detta är i motsatt förhållande till vad Utredningen i sitt delbetänkande kommit fram till, då de hade förutspått att byråerna till följd av en ökad konkurrens efter avskaffandet istället skulle bli tvungna att sänka sina priser (SOU, 2008). Det är därmed ingen av studiens respondenter som kunnat stå bakom detta antagande. Respondenterna för de större revisionsbyråerna A och D berättar också att man börjat blicka mer åt att ha fasta priser för sina andra tjänster utöver revisionen.

6.4 Organisation

6.4.1 Struktur

Respondenterna A och B berättar båda om en satsning som är på framgående i form av olika webbaserade program som revisionsbyråerna utvecklar och saluför. Programmen innefattar bland annat bokslut, rådgivning och redovisning. Respondent B menar att dessa produkter utvecklas för att man finner en ökad efterfrågan och på så vis vill tillgodose kundernas behov. Respondent A berättar också att den avdelning på deras byrå som har hand om de nya webbaserade systemen har blivit mer självständig efter att lagstiftningen om den frivilliga revisionen verkställdes för mindre aktiebolag.

Respondent för revisionsbyrå C berättar framförallt om att deras byrå satsar på att bibehålla en god företagskultur där personalen får trivas. Hon menar att denna känsla avspeglar sig till kunderna. Granér (1994) talar om att det är den informella organisationen (personalen) som ger liv till en organisation. Bruzelius och Skärvad (2011) menar att det är viktigt att personalen på ett företag trivs för att företaget skall nå framgång. Revisionsbyrå D:s respondent berättar att firman de anlitar för att finna fler kunder ses som en ny satsning. Bland övriga satsningar nämner han att byrån satsar mycket på marknadsföring för att nå ut till kunderna.

Två av studiens respondenter, C och D talar om att man på deras revisionsbyråer inte har någon specifik indelning av byrån i olika avdelningar. Man talar istället om olika områden, inkluderande redovisning och revision, respektive rådgivning, högre kvalificerad rådgivning och revision. Revisionsbyrå A talar om en nivå bestående av sju steg där man kan jobba sig upp till högsta steget som är "partner". På byråns lokala position finns det även andra mindre grupperingar där olika former av verkställande sker. Samtliga av dessa tre byråer har också ett flertal delägare i sin revisionsbyrå, vilket medför att man kan dra paralleller till den partnerskapsstruktur som Bruzelius och Skärvad (2011) talar om där delägarna arbetar i företaget. Jeppesen (2007) menar att strukturen främst är vanligt förekommande i de mindre revisionsbyråerna och Greenwood och Empson (2003) anser att strukturen kan hindra expansiva företag i sin utveckling. Den större revisionsbyrån A har en hierarki på sju steg. Jeppesen (2007) förespråkar att större företag underlättar sina styrprocesser när de använder sig av dessa hierarkiska nivåer.

Revisionsbyrå B är den revisionsbyrå i studien där det för nuvarande finns en ägare som får styra en del i företaget. I ett led under finns revisorer som styr och efter dessa beskrivs byrån som en platt organisation. Jeppesen (2007) beskriver att en hierarkisk företagsstruktur består av olika nivåer, vilket delvis skulle kunna ses som en struktur även revisionsbyrå B har anammat. Jeppesen (2007) menar också att pressen på företag att börja applicera strukturen ökat till följd av en expanderande utveckling av de tjänster som finns på marknaden. Respondent A och B talar om en utveckling av webbaserade program och respondent D menar att revisionsbyråer efter avskaffandet möjligen vill visa kunder att de besitter ett bredare utbud av tjänster.

Professionell byråkrati

Studiens samtliga respondenter för vardera revisionsbyrå berättar om att arbetet som utförs på deras byråer är mycket organiserat i teamarbete. Respondent C påpekar också hur viktigt det är med varje medarbetares självständiga ansvar, vilket Mintzberg (2009) föreskriver för den professionella byråkratin. I strukturen innefattas att huvuddelen i ett sådant företag består av akademiker och individer med goda fackliga kunskaper (Mintzberg, 2009). Det kan appliceras på studiens samtliga revisionsbyråer bestående av huvudsakligen revisorer och redovisningskonsulter.

Inkomster

När det gäller varifrån revisionsbyråerna får sina största inkomster berättar respondenterna A och B att de huvudsakligen kommer från revisionstjänsterna. Respondent C säger också att det troligen är revision som är byråns största inkomstkälla. Respondent för revisionsbyrå B menar dock att redovisningstjänsterna kommer att öka och komma ikapp revisionsinkomsterna inom ett antal år. Carrington (2010) menar att en del revisionsbyråer kan få sina största inkomster från andra områden än revisionen. Respondent D menar att det på revisionsbyrå D är deras rådgivningstjänster som tar in störst andel av inkomsterna.

6.5 Lokala byråns och revisionsbranschens framtid

Revisionsbyråernas respondenter i studien är eniga om att det råder ett visst bortfall av kunder efter lagen om frivillig revision, vissa ser dock nya möjligheter med positiva effekter efter avskaffandet. Studiens samtliga respondenter talar om att vissa områden på de byråer där de verkar satsar eller kommer att växa inom ett femårsperspektiv.

Respondent A menar att tiden man fick lägga, innan lagstiftningen om revisionsplikens gränsvärden kom, på att revidera de vilande bolag utan några anställda numera kan läggas till annan revision innebärande kundkontakt. Detta ser respondenten som mycket positivt.

Respondent för revisionsbyrå B förespråkar att bortfallet istället kan leda till att de som verkar inom redovisningsområdet på byrån kan fånga upp revisionens förlorade intäkter. Respondent D menar att rådgivningstjänster kan växa sig starka på längre sikt, vilket även respondent A instämmer i, och de kan därmed ersätta revisionens bortfallande intäkter. Varken revisionsbyrå A eller C tror att revisionsbranschen kommer att förlora intäkter efter revisionspliktens avskaffande inom de närmaste åren. Respondent D menar också att det är många företag som vill se sig kvalitetssäkrade av en revisor, vilket gör att deras tjänster även fortsättningsvis kommer att behövas. Enligt Carrington (2010) kan det faktum att revisionen blivit frivillig för mindre aktiebolag betyda att de företag som har revision vill uppvisa allmänheten att de bedriver en trovärdig verksamhet. Lagen kan även medföra ett värde till de revisionstjänster byråerna tillhandahåller. Det kan därmed göra deras tjänster mer attraktiva då inte alla företag per automatik innehar revisionskontroll.

7. SLUTSATS

I studiens sista kapitel presenteras de slutsatser som kommits fram till efter uppsatsprocessen. Avslutningsvis presenteras forskningsbidrag samt förslag till fortsatt forskning inom området.

Syftet med studien har varit att beskriva, analysera och skapa en djupare förståelse över hur det ser ut och vad som har hänt i revisionsbyråernas verksamhet ur ett kortsiktigt perspektiv efter revisionsplikts avskaffande 2010. För att uppnå syftet valde vi att ha följande problemformulering:

- Hur ser revisionsbyråernas verksamhet ut efter revisionsplikts avskaffande för mindre aktiebolag?

De tre områden som har belysts i studien för att besvara frågan hur revisionsbyråernas verksamhet ser ut fram till början av 2012 efter revisionsplikts avskaffande kommer att behandlas under nedan indelade stycken i slutsatsen. I enighet med studiens inledning kommer det även tas upp reflektioner kring revisionsbranschens framtid under stycket framtida utveckling. Vi vill tydligt påpeka att de resultat som uppkommit till följd av vår studie inte kan ligga till grund för att dra några generella slutsatser. Det är endast resultat som uppkommit efter den information studiens respondenter bidragit med för vår studies syfte. Studien innefattar fem respondenters syn på deras respektive revisionsbyrås verksamhet efter lagstiftningen om frivillig revision.

Personal

Det har spekulerats i att antalet kvalificerade revisorer kommer att minska på grund av lagförändringen. Detta är någonting som har setts i England, dock ser ingen av respondenterna för studiens byråer någon tendens till att samma sak kommer ske i Sverige. Revisionsbyråerna fortsätter att anställa personal inom revision och ser ljust på framtiden för deras verksamhet. De troliga anledningarna till att det inte har skett någon minskning av kvalificerade revisorer kan vara för att det fortfarande betraktas som en relativt ny lag. Företag behöver därmed inte nödvändigtvis ha uppmärksammat de nya gränsvärdena eller satt sig in i vad de egentligen innebär. Att ha en revisor kan i många företag ses som en trygghet och säkerhet i att redovisningen blir rätt utförd. Det kan också bli en bekräftelse på att företaget besitter en god likviditet för att bedriva framtida verksamhet. Även banker och leverantörer ser ofta gärna att ett företag använder sig av revisionstjänsten.

Alla respondenters företag satsar mycket på sin personal och de använder sig av både intern- och externutbildningar. Detta för att de anställda skall vara uppdaterade om de senaste lagförändringarna. Att byråerna satsar på att utbilda sin personal menar vi är ett tecken på att de behöver ha kvar sina anställda, samt att de planerar att bibehålla och utveckla sina personaltjänster.

Vad man inte skall glömma vid jämförelse med länder i Europa som också innehar gränsvärden för frivillig revision är att om dessa följer EU:s rekommenderade gränsvärden, är de avsevärt högre än Sveriges nuvarande gränser. Det kan också vara en anledning till att vi i dagens läge inte ser de konsekvenser som exempelvis drabbat Storbritannien efter deras gränsvärdeslagstiftning. Begränsar vi oss till denna studie kan vi inte se att det än så länge har uppkommit några effekter, eller att byråerna vidtagit några större åtgärder, som visar på att revisionsbyråers personalstyrka har minskat eller kommer minska så länge nuvarande gränsvärden håller i sig.

Marknad och konkurrens

Alla byråerna i studien har tappat kunder efter lagstiftningen om frivillig revision. Det är dock inte tal om några högre siffror och de är inte märkbart oroliga över att siffran kommer att ökas markant. De är inte heller bekymrade över att revisionens intäkter potentiellt kommer att minska mycket. De menar att de tar in inkomsterna från andra håll istället, framför allt inom rådgivning. Det är en tjänst som vi har sett öka på byråerna för att kompensera minskningen av intäkterna från revisionsidan. De företag som har av sagt sin revisor behöver inte sällan stöd från någon redovisningskunnig för att kunna upprätta sin redovisning korrekt. Ofta plockar revisionsbyråerna upp kunderna inom redovisningsområdet för att kompensera. Dock har respondenterna sett att redovisningsbyråer delvis tagit över de kunder som valt att inte ha revision. Detta gör att revisionsbyråerna kan behöva förtydliga att de även innehar redovisningstjänster att erbjuda kunderna, vilket verkar ha lett till att byråerna har börjat marknadsföra sin byrå med ett bredare utbud av tjänster. Här ser vi ett mönster i att det endast är ”The Big Four” företagen i studien som påtalat att de har börjat ändra sin marknadsföring sedan lagstiftningen. Det kan vara så att det är de större revisionsbyråerna som ofta innehar ett bredare utbud av tjänster utöver revision. Detta kan ha gjort att de ser ett större behov av att börja marknadsföra tjänsterna, exempelvis inom områden för redovisning, skatt och familjerätt. Den utökade marknadsföringen hos de större revisionsbyråerna kan möjligen vara en konkret åtgärd företagen har gjort efter att Sverige fick sina gränsvärden för frivillig revision.

Anledningen till att rådgivningstjänsterna verkar har ökat behöver inte endast bero på avskaffandet av revisionsplikten i november 2010. Det kan bero på att antalet nystartade företag har ökat eftersom regeringen satsar på att det skall vara enklare att starta upp företag. Hos dessa nystartade företag kan det också i stor utsträckning efterfrågas rådgivning snarare än revision eftersom de tänker på att hålla nere sina kostnader och rådgivning är ett billigare alternativ.

Majoriteten av revisionsbyråerna i vår studie har inte märkt av någon större prismässig förändring till följd av avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag. Däremot har respondenter för de större byråerna i studien påtalat att man börjat se till en fast prislista för de tjänster som tillhandahålls utöver revision.

Organisation

Var och en av revisionsbyråerna i studien verkar följa strukturer som förefaller typiska för just revisionsbyråer. Majoriteten av studiens byråer har ett flertal delägare och byråerna beskriver i huvudsak sin struktur som ordnad i specifika styrande, hierarkiska led med en platt organisation som följer därefter. En god förmåga till självständigt arbete såväl som teamarbete påtalas ideligen.

Byråerna som respondent A och B verkar för utvecklar båda internetbaserade redovisningsprogram för att möta en efterfrågan och göra redovisningen enklare för företag. Respondent B har berättat att kunderna scannar in materialet de har så att de samlar bokföringsunderlag på webbplattformen, såsom fakturor och verifikationer. Det medför att både företagen och byråerna kan se vad som är redovisat och på så sätt kan byråerna ge stöd om det har blivit något fel eller om företagen har några frågor angående bokföringen. Dessa webbaserade redovisningsprogram gör att arbetet blir effektivare och det blir kostnadsbesparingar från båda parter håll. Detta ser vi som en effektiv utveckling i dagens samhälle. Från alla håll skall det sparas pengar, företag skall bli effektivare och vi vill ständigt finna bättre medel för att spara in på tid och därmed kostnader. Vad som potentiellt skulle

kunna bli lidande till följd av en utveckling där det satsas på tidsbesparing genom företags närmare kontakt via webbaserade plattformar är den fysiska kundkontakt som respondent A i studien varmt förespråkar. Denna internetbaserade åtgärd kan möjligen komma att innebära mindre kundkontakt och skulle kunna leda till att revisionsbyråernas personal får större svårigheter i att skapa en djupgående förståelse för sina kunders verksamheter. Vi tror att de webbaserade redovisningsprogrammen delvis kan vara en åtgärd byråerna tagit efter lagstiftningen om frivillig revision. Dock menar vi att det är en tjänst som sannolikt skulle ha uppkommit även utan gränsvärdeskriterierna, möjligen under en senare period.

Vi tror att det spelar en viktig roll hur stor del av var revisionsbyrås kunder som är berörda av den frivilliga revisionen för se vilka åtgärder revisionsbyråerna väljer att vidta. En mindre byrå i studien har uppskattat sitt bortfall av kunder märkbart högre än övriga byråer. De byråer som har märkt av ett högre bortfall och därmed berörs mer av avskaffandet, ser möjligen ett större behov av utveckling i deras tjänster utöver revision. Det kan påtalas att en av byråerna som i nuläget utvecklar internetbaserade redovisningstjänster klassas som mindre. Det var även denna byrå som i studien gjort den högsta uppskattningen av bortfallande kunder från sin byrå.

Framtida utveckling

De nuvarande gränsvärdena för frivillig revision i Sverige fastslogs den 1 november 2010, och ligger för närvarande långt under EU:s rekommenderade gränsvärden. Av respondenterna till vår studie är ingen av de främmande för en framtida höjning av dessa gränsvärden.

De förändringar som vi genom denna studie kan se en tendens till att ha uppkommit mer märkbart efter lagstiftningen om frivillig revision är hur revisionsbyråer väljer att marknadsföra mer av sina olika tjänster. Detta är möjligen en åtgärd för att sticka ut bland konkurrerande företag och för att visa att man kan erbjuda kunder mer än bara revision. Det behöver inte heller bero på att fler företag nu får möjligheten att välja bort revision, utan kan även vara ett naturligt steg i byråernas utveckling. Detsamma kan sägas om den utveckling som åtminstone två av studiens revisionsbyråer verkar göra satsningar i, gällande webbaserade plattformar för smidigare kommunikation med sina kunder.

Vi tror att de nya gränsvärdena för frivillig revision gjort att byråerna har börjat fundera mer kring deras framtida utveckling. Avskaffandet kan vara starten på en successiv förändring för revisionsbyråernas verksamheter. Vi har även märkt att flera respondenter påpekat att avdelningar som erbjuder kunder rådgivning efter revisionspliktens avskaffande har fått ta mer självständiga beslut och nu innehar ett större ansvar än tidigare. Revision anses vara lagstadgad och hårt reglerad, vilket några respondenter har påtalat. Detta kan medföra att revisionsbyråers utveckling går mot att finna nya tjänster som man kan tillgodose kunderna med. Det är något vi har sett håller på att ske i en del av de revisionsbyråer vår studie innefattar. Utvecklingen av nya tjänster och mer konsultation kan även vara någon av de konkreta åtgärder som revisionsbyråer har valt att vidta efter revisionspliktens avskaffande för de mindre aktiebolagen. Att en kommande höjning av dagens gränsvärden så småningom kan ske har ingen av studiens respondenter varit främmande för. Det kan på längre sikt medföra att även större byråer kommer bli mer pressade att utveckla sina andra tjänster än revision. Vad som kan ses arbetar revisionsbyråerna ständigt med att anpassa sig efter sina kunders behov. I och med marknadens kontinuerliga förändringar kan vi nog räkna med att byråerna kommer att följa denna utveckling.

Forskningsbidrag

Den nya lagen om revisionspliktens avskaffande för små aktiebolag genomfördes 1 november 2010. Då det är en relativt ny lag anser vi att det först är nu vi kan börja beakta om lagstiftningen har lett till några vidtagna åtgärder för revisionsbyråerna. Studien kan vara ett hjälpmedel för verksamma revisorer, vilka kan antas ha ett intresse i hur utvecklingen inom branschen ter sig. Då vår undersökning visar att utvalda revisionsbyråer fortfarande anställer personal kan vi, med begränsning till vår studie, i nuläget inte se någon negativ trend för revisionsbyråerna. Detta kan i sin tur visa studenter att det fortfarande må vara gynnsamt att utbilda sig inom revisionsområdet.

Förslag till fortsatt forskning

Ett förslag på fortsatt forskning är att göra en liknande studie några år framöver. Vi tror att man då tydligare skulle kunna se om det har skett några stora förändringar för revisionsbyråerna i deras verksamhet. Vår bedömning är att det än inte har gått tillräckligt lång tid sedan lagförändringen för att vi skall kunna dra några stora slutsatser. Vi anser att både kvantitativ och kvalitativ metod kan lämpa sig för liknande studier.

Vi har med denna studie undersökt vad som har hänt i ett urval revisionsbyråers verksamheter efter revisionspliktens avskaffande för mindre aktiebolag. Vad som däremot ej undersökts är att signifikant kunna visa att eventuella förändringar har berott på avskaffandet. Därför anser vi att det skulle vara intressant att forska kring vid en framtida studie med hjälp av en kvantitativ metod.

Vi har i vår studie sett att byråerna har tappat en del kunder. Vi menar att det skulle vara intressant att undersöka hur mycket av arbetet de kvalificerade revisorerna utför där de inte använder sig av sin examen. Det kan resultera i att revisorer får göra arbetsuppgifter som de är överkvalificerade för. På sikt kan det möjligen få samma konsekvenser som i England där det har skett en minskning av de kvalificerade revisorerna sedan avskaffandet av revisionsplikten, gällande bolag som understiger vissa gränsvärden. Studien ser vi med fördel hade gjorts med en kvantitativ ansats då man erhåller svar från många respondenter. Man behöver då inte använda sig av tidskrävande intervjuer för att komma fram till ett resultat.

REFERENSER

- Allen, A. & Woodland, A. (2010). Education Requirements, Audit Fees, and Audit Quality. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 29 (2), 1-25.
- Alvesson, M. & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Beattie, V. & Fearnley, S. (1995). The Importance of Audit Firm Characteristics and the Drivers of Auditor Change in UK Listed Companies. *Accounting and Business Research*, 25 (100), 227-239.
- Bruzelius, L.H. & Skärvad, P. (2011). *Integrerad organisationslära*. Studentlitteratur.
- Carrington, T. (2010). *Revision*. Malmö: Liber AB.
- Cassel, F. (1996). *Den reviderade revisorsrollen. En oren berättelse*. Stockholm: Nerenius & Santérus Förlag.
- Casterella, J.R., Jensen, K.L. & Knechel, W.R. (2010). Litigation Risk and Audit Firm Characteristics. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 29 (2), 71-82.
- Civilekonomen. (2011) Civilekonomen. ”Med allas ögon på sig”. Nummer 9, december 2011. Katrineholm: Sörmlands Grafiska AB.
- Collis, J. (2010). Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark. *International Journal of Auditing*, 14, 211-231.
- Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Denscombe, M. (1998). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ernst & Young AB. (2011) U&Future. *Ernst & Young in real life*. Stockholm: Ernst & Young AB.
- FAR. (2005). *Revision En praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag.
- FAR. (2001). *Vad är revision?* Stockholm: FAR Förlag.
- FAR. (2006). *Revision en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR Förlag.
- FAR. (2011). *Fars samlingsvolym - Revision 2011*. Stockholm: Far Akademi.
- FAR. (2012). *Yrkesetiska regler – vidareutbildning*. Nedladdad 22 mars, 2012, från FAR. Webb sida: <http://www.farakademi.se/Kurser/Kursradgivning/Studieplaner/Auktoriserad-revisor---utbildningsplan/Auktoriserad-revisor---vidareutbildning/>.
- Forex. (2012). *Valutaomvandlare*. Nedladdad 16 mars 2012, från Forex. Webb sida: <http://www.forex.se/sv/Valuta/Omvandlaren/>.

- Gavin, T.A. & Sumners, G.E. (1989). Expanding Internal Audit Education. *The Internal Auditor*, 70.
- Granér, R. (1994) *Personalgruppens psykologi*. Studentlitteratur AB.
- Greenwood, R. & Empson, L. (2003). The Professional Partnership: Relic or Exemplary Form of Governance? *Organization Studies*, 24 (6), 909-933.
- Halling, P. (2007) *Utbildning – Höga betyg betyder inte allt – affärskänsla också viktigt*. Balans, 6-7.
- Hansson, J. (2005). *Kompetens som konkurrensfördel*. Norstedts Akademiska Förlag.
- Jacobsen, D.I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jacobsen, D.I & Thorsvik, J.(2008). *Hur moderna organisationer fungerar*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jeppesen, K.K. (2007). Organizational risk in large audit firms. *Managerial Auditing Journal*, 22 (6), 590-603.
- Jerlinger, G. (2009). *Revisorn*. Stockholm: Bilda förlag.
- Johansson, S.E., Häckner, E. & Wallerstedt, E. (2005). *Uppdrag revision*. Stockholm: SNS Förlag.
- Johnson, V.A. (1991). Internal Audit Training. *The Internal Auditor*, 48 (3), 141-143.
- Justitiedepartementet. (2010). *En frivillig revision*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Kotler, P., Armstrong, G., Wang, V. & Saunders, J. (2008). *Principles of marketing*. 5th European edition. Edinburgh: Pearson Prentice Hall.
- Lennox, C.S. & Pittman, J.A. (2011). Voluntary Audits versus Mandatory Audits. *The Accounting Review*, 86 (5), 1655-1678.
- Mattsson, P. & Örtenblad, A. (2008). *Smått och Gott om vetenskapliga rapporter och referensteknik*. Malmö: Studentlitteratur.
- Mazars. (2012). *Mazars, en annorlunda aktör inom revision, redovisning, skatt och rådgivning I Svergie*. Nedladdad 7 mars, 2012, från Mazars. Webbsida: <http://www.mazars.se/Start/Om-oss/Mazars-i-Sverige>.
- Mintzberg, H. (2009). *Structure in Fives. Designing Effective Organizations*. Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Regeringens proposition (2009). *En frivillig revision*. Regeringens proposition 2009/10:204: Stockholm.
- SOU, Statens Offentliga Utredningar. (2008). *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*. Stockholm: Edita Sverige AB.

Wallerstedt, E. (2009). *Revisorsbranschen i Sverige under hundra år*. Stockholm: SNS Förlag.

BILAGA I – Intervjuguide

Bakgrundsfrågor till revisionsbyrå

- Namn på företag och person.
- Hur lyder din titel och vilken är din roll på revisionsbyrån?
- Hur länge har du jobbat som godkänd/auktoriserad revisor?
- Hur länge har du jobbat på byrån?
- Hur många anställda har er byrå? Hur många är revisorer?
- Hur många delägare har er revisionsbyrå?
- Hur länge har er verksamhet funnits i Halmstad?

Personal

- Vilka titlar innefattas på personalen i er byrå?
- Vilka tjänster har tillkommit/tagits bort efter avskaffandet av revisionsplikten?
- Berätta om era revisorers arbetsuppgifter. Hur ser de ut efter revisionspliktens avskaffande om man jämför med före avskaffandet?
- Vad är viktiga egenskaper när ni rekryterar personal?
- Hur lång är den genomsnittliga anställningstiden hos er?
- Hur utbildar ni er personal på byrån?

Marknad och konkurrens

- Hur stor del av era kunder kan innefattas i de mindre företagen som berörs av avskaffandet?
- Hur bedömer ni att efterfrågan ser ut idag från de mindre företagen där det råder frivillig revisionsplikt?
Efterfrågan för:
Revision? Rådgivning?
- Hur bestämmer ni priserna på era tjänster?
- Hur ser era tjänster ut prismässigt idag jämfört med före revisionspliktens avskaffande?
- Vad tar ni hänsyn till när ni utvecklar era tjänster för kunderna? (Marknadens efterfrågan/konkurrenter?).
- Hur marknadsför ni er byrå?
- Har sättet ni marknadsför er byrå på förändrats sedan revisionspliktens avskaffande? Utveckla.
- I och med revisionspliktens avskaffande spåddes att revisionsbyråer skulle möta en ökad konkurrens från bl.a. redovisningsbyråer. Hur märker ni av konkurrensen efter revisionspliktens avskaffande?
- Vilka är era närmaste konkurrenter idag? Hur ser er relation till dessa ut?
- Har er byrå fört något samarbete med andra byråer/konsulter tidigare och efter avskaffandet?

Organisation

- Berätta om er byrås senaste satsning/utveckling.
- Hur arbetar ni på er byrå, är det mycket självständigt eller mestadels i team?
- Vilka avdelningar finns på er byrå?

- Vilken avdelning tar in störst andel av inkomster?
- Berätta om er byrås konsulttjänster idag, om vi jämför med tiden före revisionspliktens avskaffande?

Övrigt

- Varför tror ni att en del av de mindre aktiebolagen väljer att ha revision trots avskaffandet 2010?

Framtiden

- Berätta om hur ni tror att det ser ut på er revisionsbyrå om ett år, 2013?
- Hur tror ni att revisionsbranschen kommer att utvecklas under de närmaste fem åren? Vilka avdelningar kommer att bli mindre efterfrågade? Kommer nya avdelningar att tillkomma? I så fall vilka?

Tillägg

- Har ni något som ni skulle vilja tillägga?

BILAGA II – Kompletterande frågor - Revisionsbyrå A, B och C

- Hur många kvalificerade revisorer har er byrå?
- Har ni gjort några nyrekryteringar sedan avskaffandet den 1 nov 2010?
Om ja:
Hur många?
Inom vilka områden?
- Ser ni att någon egenskap blivit viktigare vid rekrytering av ny personal sedan avskaffandet?
Vilken/vilka?
- Har ni sett någon minskning av antalet revisorer på byrån efter avskaffandet?
- Har någon/några i personalen bytt arbetsområde inom kontoret (det lokala) efter revisionspliktens avskaffande?
Om ja:
Från vilka avdelningar?
- Har någon/några i personalen bytt arbetsområde externt efter revisionspliktens avskaffande?
Om ja:
Till vad har bytet skett? (Privat företag/ny revisionsbyrå).
- Har ni någon intern utbildning (utbildning på kontoret) på er byrå? Hur ofta?
- Hur tror ni att nuvarande gränsvärden för frivillig revision kommer att utveckla sig i Sverige?

BILAGA III – Kompletterande frågor - Revisionsbyrå D

- Hur länge har du jobbat som godkänd/auktoriserad revisor?
- Hur länge har du jobbat på byrån?
- Hur länge har du varit kontorschef på byrån?

- Hur många kvalificerade revisorer har er byrå?
- Har ni gjort några nyrekryteringar sedan avskaffandet den 1 nov 2010?
Om ja:
Hur många?
Inom vilka områden?
- Ser ni att någon egenskap blivit viktigare vid rekrytering av ny personal sedan avskaffandet?
Vilken/vilka?
- Har ni sett någon minskning av antalet revisorer på byrån efter avskaffandet?
- Har någon/några i personalen bytt arbetsområde inom kontoret (det lokala) efter revisionspliktens avskaffande?
Om ja:
Från vilka avdelningar?
- Har någon/några i personalen bytt arbetsområde externt efter revisionspliktens avskaffande?
Om ja:
Till vad har bytet skett? (Privat företag/ny revisionsbyrå).
- Har ni någon intern utbildning (utbildning på kontoret) på er byrå? Hur ofta?
- Hur tror ni att nuvarande gränsvärden för frivillig revision kommer att utveckla sig i Sverige?